

Elaboració d'una unitat didàctica competencial. Educació primària

Curs teòric - pràctic per a professorat i alumnat

Autors:

Meritxell Arderiu

Jordi Brasó

Miquel Brasó

Marta Pérez

Contacte: meritxell.arderiu@ub.edu

Índex

Tema 1. Paràmetres inicials de la unitat didàctica	4
1A. Documentació bàsica i enllaços	4
1B. Enfocament globalitzador i competencial d'una Unitat Didàctica	6
1C. Elements que ha de contenir una unitat didàctica	9
1D. La justificació de la unitat didàctica	12
1E. Els elements curriculars de la unitat didàctica	14
Tema 2. L'esquelet de la unitat didàctica	18
2A. Temporització i Seqüenciació de la unitat didàctica	18
2B. Fases didàctiques i tipus d'activitats	19
Activitat 2B_Seqüència didàctica de la teva unitat didàctica.....	21
2C. Metodologies flexibles	21
2D. El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA).....	24
2E. Necessitats Específiques de Suport Educatiu	26
Tema 3. Els elements organitzatius de la unitat didàctica.	30
3A. Mesures i Suport	30
3B. Les mesures universals.....	32
3C. Les mesures i suports addicionals i intensius	34
Activitat 3C_Mesures i suports addicionals i intensius de la unitat didàctica.....	35
3D. L'organització de l'aula.....	36
3E. Material i recursos.....	38
Tema 4. Els objectius d'aprenentatge de la unitat didàctica.....	40
4A. La perspectiva de gènere a l'escola.....	40
4B. La perspectiva de gènere a la unitat didàctica	41
4C. Elaboració dels objectius d'aprenentatge	43
4D. La taxonomia de Bloom.....	45
4E. Elaboració dels criteris d'avaluació i dels indicadors de la unitat didàctica	48
Tema 5. L'avaluació formativa i formadora.....	51
5A. Relació entre els diferents elements de la unitat didàctica	51
5B. L'avaluació formativa i l'avaluació formadora.....	53
5C. Les activitats d'avaluació	55
5D. Els instruments d'avaluació.....	57
5E. Auto avaluació de la unitat didàctica dissenyada.....	59

Introducció

Aquest curs ofereix els principals recursos i material per a poder dissenyar una unitat didàctica per a l'etapa educativa de primària.

Està distribuït en cinc temes amb diverses activitats.

Es proposen també diversos vincles per tal d'ampliar les informacions

Tema 1. Paràmetres inicials de la unitat didàctica

1A. Documentació bàsica i enllaços

Per a la realització d'aquest curs serà imprescindible consultar tot un recull de documentació i normativa, que són essencials per poder realitzar la programació d'una unitat didàctica.

A continuació s'enumera la normativa i la documentació de consulta bàsica i essencial, amb una breu explicació de la seva utilitat per a l'elaboració d'una unitat didàctica.

Els documents bàsics que necessites per a l'elaboració d'una unitat didàctica són:

-. [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, que inclou el currículum de l'àmbit i matèria a programar.

Estableix la ordenació dels ensenyaments de primària. Cal tenir present, que, segons s'estableix en aquest Decret: "*Els centres docents que imparteixen ensenyaments d'educació primària han d'ajustar la seva pràctica docent als elements curriculars que s'estableixen en aquest Decret, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que tenen cadascun d'ells en aquells aspectes que marca la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació*".

Per tant, aquest decret estableix el marc normatiu bàsic curricular, per a tots els centre educatius de Catalunya. En el següent enllaç podeu consultar una [infografia del currículum d'educació primària](#) que us pot ser molt útil per situar la globalitat de l'etapa.

- Document d'identificació i desplegament de les competències de l'àmbit a programar.

- [Àmbit lingüístic](#) (àrea llengua catalana i llengua castellana)
- [Àmbit lingüístic](#) (àrea de llengües estrangeres)
- [Àmbit matemàtic](#)
- [Àmbit de coneixement del medi](#)
- [Àmbit artístic](#)
- [Àmbit d'educació física](#)
- [Àmbit d'educació en valors](#)

L'objectiu d'aquesta publicació és ajudar els centres a desenvolupar el currículum de cada un dels àmbits. Cada un dels documents conté les competències, graduades en tres nivells, que cal haver adquirit en acabar l'etapa, els continguts clau relacionats amb cada competència, les orientacions metodològiques i les d'avaluació.

- Documents d'identificació i desplegament de les competències transversals.

- [Àmbit digital](#)
- [Àmbit d'aprendre a aprendre](#)
- [Àmbit d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.](#)

Aquests tres documents completen el currículum en:

- l'àmbit dels aprenentatges vinculats a les tecnologies digitals. Les competències digitals són d'àmbit transversal i estan vinculades a totes les àrees curriculars.
- fan referència a l'aprenentatge en general, les competències bàsiques de l'aprendre a aprendre impliquen tots els àmbits del currículum, de manera que resulten transversals i no es vinculen a un àmbit concret.
- l'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria està relacionat amb valors i actituds personals, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement d'un mateix i l'autoestima, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat d'elegir, d'imaginar projectes i de convertir les idees en les accions, d'aprendre de les errades, d'assumir riscos i de treballar en equip.

- Document: [Programar per competència l'educació primària](#). Una eina per la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents.

Aquesta publicació és una eina que facilita als equips docents de les escoles la realització de processos de reflexió pedagògica i la formalització de les programacions.

Durant aquest curs, es proposaran altres documents de consulta, però en tot moment, aquests ens serviran de referència bàsica.

Activitat 1A_ Ubico la meva unitat didàctica

En aquesta tasca cal:

1- Concretar l'àmbit, la matèria i el nivell on ubicaràs la unitat didàctica. Si encara no ho tens clar, ara és el moment de concretar. Sense aquests tres paràmetres, no pots seguir endavant. Si et plantejges elaborar una unitat didàctica dins d'un projecte, potser et cal escollir més d'un àmbit i/o matèria. De moment, no cal tenir en compte els àmbits transversals.

Cal reflectir-ho de la següent manera:

- Àmbit
- Matèria
- Nivell
- Curs acadèmic (podeu posar l'actual)
- Grup d'alumnes

2- Un cop escollit, Descarrega't i desa els documents de referència citats en l'exposició inicial. (tenint en compte l'àmbit o àmbits on quedi inclosa la teva unitat didàctica). Això et facilitarà poder treballar en tot moment. Si no ho consideres necessari, o no pots emmagatzemar aquesta documentació en un terminal, el què cal fer, és emmagatzemar-los en algun espai del teu núvol o disposar dels enllaços en l'espai de "preferits" del teu navegador.

Cal reflectir-ho posant la frase: documents accessibles.

(Podeu consultar el document: [infografia-curriculum-primaria.pdf](#))

1B. Enfocament globalitzador i competencial d'una Unitat Didàctica

Segons el document publicat pel Departament d'Educació: "*Programar per competències a primària, una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents*", **una unitat didàctica** és una eina que permet la planificació, la concreció i la regulació de la tasca educativa en un període temporal determinat. La unitat didàctica té a **l'alumne com a protagonista** del seu procés. Els equips docents, en iniciar el disseny de les unitats didàctiques o projectes, cal que assegurin la seva coherència amb els acords de l'escola per garantir un **enfocament pedagògic inclusiu**. És a dir, les propostes pedagògiques dissenyades pels docents han d'estar impregnades d'unes expectatives altes respecte a l'aprenentatge i a les possibilitats d'avenç de **tots els alumnes**; d'aquesta forma s'assegura que les mesures i els suports garanteixin que tot l'alumnat desenvolupi les capacitats i competències necessàries per afavorir l'assoliment dels objectius personals i socials. D'altra banda, cal tenir present que si els alumnes s'apropen, aprenen i perceben la realitat de manera global, les àrees tractades de manera aïllada i poc flexible no haurien de constituir l'únic criteri per dissenyar unitats didàctiques.

En finalitzar aquest curs, haurem construït una unitat didàctica que incorpori una perspectiva globalitzadora i competencial.

En aquest mateix document, s'exposa:

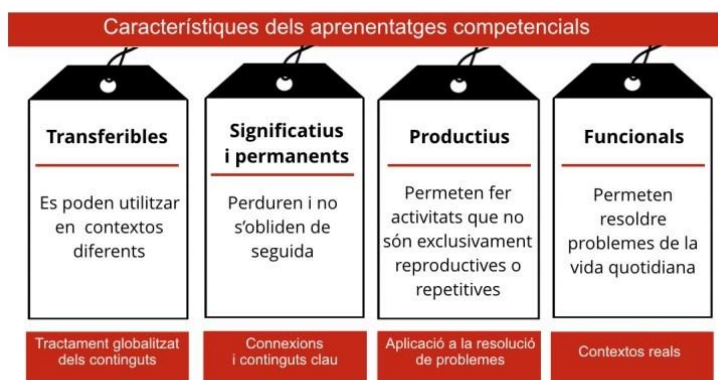
Perquè els alumnes adquireixin aprenentatges significatius s'ha d'avançar de comunicar; -. *què farem a*: -. *compartir què aprendrem*. L'objectiu és que els alumnes prenguin consciència de *què han après, com ho han après i per a què ho han après*. Per tant, el conjunt d'acords metodològics que prengui l'equip docent ha de garantir, o si més no facilitar, els aprenentatges competencials.

L'objectiu és que l'alumnat vagi adquirint les competències dels àmbits de coneixement i dels àmbits transversals.

Els alumnes competents són capaços de comprendre i resoldre situacions de caràcter complex de la vida real mitjançant l'aplicació de determinats sabers (continguts).

Les activitats d'ensenyament -aprenentatge que cal incloure dins de les unitats didàctiques cal que incloguin aprenentatges:

- Transferibles
- Significatius i permanents
- Productius
- Funcionals

Les **característiques de les unitats didàctiques** i dels projectes que afavoreixen l'assoliment de les competències són:

És competencial aquesta unitat d'aprenentatge o projecte?

En relació amb les activitats plantejades		sí	no
1	Responen a una seqüència d'aprenentatge lògica? Exploració d'idees prèvies – Introducció de nous continguts – Estructuració dels coneixements – Aplicació a la resolució de problemes		
2	Les situacions d'aprenentatge es plantegen amb preguntes o com a problemes per resoldre?		
3	Els continguts treballats es relacionen amb fets reals o problemes quotidians?		
4	Suposen aplicar coneixements adquirits i fer nous aprenentatges?		
5	Es facilita la relació de coneixements de diferents àrees?		
6	Es preveuen tasques que comporten l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada?		
7	L'alumnat coneix l'objectiu de les tasques?		
En relació amb l'ús de recursos i materials		sí	no
8	S'utilitzen recursos i materials diversos?		
9	Estimulen la curiositat en l'alumnat?		
10	Connecten amb els seus interessos?		
En relació amb l'organització social de l'aula		sí	no
11	Es fomenta l'autonomia?		
12	S'intervé amb preguntes adequades més que amb explicacions?		
13	Es complementa el treball individual amb el col·lectiu?		
En relació amb la diversitat		sí	no
14	Es respecten els diferents ritmes de treball de l'alumnat?		
15	Es preveuen activitats multinivell?		
En relació amb l'avaluació		sí	no
16	Es comparteixen amb l'alumnat els criteris d'avaluació i es comprova si se'ls han representat?		
17	Es comunica als alumnes els criteris de qualificació?		
18	Es preveuen espais amb estratègies per ajudar l'alumnat a identificar el que ha après i per comprendre les raons de les seves dificultats?		
19	Es preveuen espais per a la coavaluació o la posada en comú dels aprenentatges dels alumnes?		
20	En finalitzar la unitat es fan servir dinàmiques o instruments perquè els alumnes verbalitzin què han après, identifiquin en què han de millorar i es faciliten eines i recursos per aconseguir-ho?		

Aquestes característiques les podeu consultar a:

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/programar-educacio-primaria.pdf>

Al llarg d'aquest curs, treballarem tots aquests aspectes, que ens han de permetre elaborar la nostra unitat didàctica competencial.

Activitat 1B_ Escullo un títol per la meua unitat didàctica

Cal posar un títol a la unitat didàctica.

Podem començar una unitat didàctica amb un títol predeterminat, decidir-ho al llarg del procés o al final. En aquesta tasca, us proposo que escolliu un títol (inicialment), i si escau, ja el modificareu més endavant.

Procureu que el títol sigui suggeridor del seu contingut i motivador. A partir d'aquí algunes opcions, que en cap cas són obligatòries, són:

- El podeu formular com a pregunta.
- El podeu formular plantejant un repte
- Podeu plantejar una expectativa
- Podeu utilitzar els seus referents

Cal lliura el text amb el títol de la unitat didàctica.

1C. Elements que ha de contenir una unitat didàctica

La unitat didàctica ha d'incloure diferents elements prescriptius:

- **Títol.** Recorda, que sigui atractiu i motivador. Ja ho tenim!
- **Nivell o cicle.** Cal indicar en quin nivell o cicle es preveu la seva implementació. Ja ho tenim!
- **Grup classe o grup d'alumnes.** Característiques del grup d'alumnes a qui es dirigeix aquesta unitat didàctica. Ja ho tenim!
- **Curs acadèmic.** Ja ho tenim!
- **Breu descripció/justificació de la unitat didàctica.** La descripció ha de justificar, de manera sintètica, perquè es decideix la realització de la unitat didàctica. Cal indicar, si escau, la relació amb alguna altra unitat didàctica, el producte final, la relació amb l'entorn, entre d'altres.
- **Objectius d'aprenentatge.** Són enunciats que descriuen els aprenentatges que es preveu que adquirirà l'alumnat en finalitzar la unitat didàctica.
- **Criteris d'avaluació.** Són els enunciats que expressen el tipus i grau d'aprenentatge que s'espera que hagi obtingut l'alumnat en un moment determinat i que han de ser el referent per a l'avaluació. És a dir, com se sabrà que cada alumne o alumna ha adquirit els aprenentatges i quin grau d'assoliment desitjat dels objectius. Aquests criteris són propis de cada unitat didàctica.
- **Àmbits i dimensions.** Aquests àmbits i dimensions són els que s'estableixen en el Decret 119/2015.
- **Competències bàsiques pròpies de cada àmbit.** Aquestes competències són les que estan referenciades en el Decret 119/2015, en cadascun dels àmbits, en les corresponents dimensions com a objectius de final d'etapa. Només cal indicar les competències (agrupades en dimensions) per a les quals s'han planificat i/o fet activitats específiques. Això implica que s'han compartit amb l'alumnat, que en són conscients i que s'avaluaran.

- **Continguts i àrees.** Aquests continguts són els que estan referenciats en el Decret 119/2015, per a cadascuna de les àrees. Els continguts estan organitzats per cicles.
- **Temporalització.** Especificar la durada de la unitat didàctica.
- **Desenvolupament de la unitat didàctica.** Descripció d'aspectes relacionats amb:

- Les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar

- Les activitats d'aprenentatge i d'avaluació que es preveuen fer

- Les mesures i suports universals que es preveuen per atendre a tot l'alumnat

- Quins tipus d'agrupament es faran

- Quin són els principals materials que es necessiten.

- **Mesures i suports addicionals o intensius.** Descripció d'aquestes mesures i suports si es preveuen utilitzar.
- **Altres elements de la unitat didàctica.**

- Documents del procés

- Materials i recursos per a l'alumnat

- Valoració de la unitat didàctica. Com es valora el procés d'implementació de la unitat didàctica, quina és la opinió de l'alumnat i els aspectes de millora.

- Tractament de la perspectiva de gènere.

Tots aquests elements cal que quedin reflectits en un model per formalitzar per escrit les nostres unitats didàctiques. Aquest model és decisió del centre. Cada escola n'ha d'escollir un que s'adeqüi a les seves característiques. Els models, per tant, poden ser múltiples.

El propi Departament d'Educació proposa un model d'unitat didàctica que està penjat a la web i que el pots trobar en el següent enllaç.

- Model d'unitat didàctica o projecte.

Quan escollim un model de graella o document per presentar la nostra unitat didàctica, és important tenir present diferents aspectes:

- Ha d'incloure tots els elements prescriptius que s'han enumerat
- Ens ha d'admetre poder incloure algun altre elements que considerem rellevant i que també volem incloure
- Cal que sigui funcional. La proposta per escrit d'una unitat didàctica, no pot ser un document exageradament extens. De fet, la graella/esquema de la unitat didàctica hauria

de ser sintètic. Potser després, adjuntarem alguns documents complementaris, però s'inclouran com a annexos.

A continuació s'inclou un exemple de graella d'unitat didàctica A partir d'aquestes propostes, caldrà que optis per un format concret.

Imatge / logo de la UD		UD	CURS	TEMPORITZACIÓ	Set / OCT / NOV / DES / GEN / FEB / MAR / ABR / MAI / JUN	
JUSTIFICACIÓ:						
DIMENSIONS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	COMPETÈNCIES ÀMBITS TRANSVERSALS			CONNEXIONS ALTRES ÀMBITS	
		DIGITAL: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12				
		APRENDE A APRENDE: 1 2 3 4 5 6				
		AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL: 1 2 3 4				
CONTINGUTS CLAU		CONTINGUTS CURRÍCULARS		ALTRES CONTINGUTS CLAU		
		ÀMBIT DIGITAL	ÀMBIT D'APRENDE A APRENDE	ÀMBIT D'AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL		
CRITERIS AVA DEL CURS		INCLUSIÓ		ACCIÓ/ EXPRESSIÓ		
		Implicació/ compromís		Representació		
		Metodologies flexibles:		Masures de suport		
				Tractament de la perspectiva de gènere		
OBJECTIUS APRENENTATGE	CRITERIS AVALUACIÓ	GRADACIÓ INDICADORS			Instruments AVA	
		NIVELL 1	NIVELL 2	NIVELL 3		

	Activitats d'Ensenyament - Aprenentatge	Agrupament de l'alumnat	Atenció a la diversitat	Material/ Recursos	Instruments d'avaluació	Temps
FASE D'APLICACIÓ D'EEES PRINCIPEL ACTI-VA						
FASE D'INTELECCIÓ I ALTRES CONTINGUTS D'ENSENYAMENT ACTI-VA DE CÀTERIC LITÈRARI						
FASE D'APLICACIÓ DE CONEIXEMENT ACTI-VA DE CÀTERIC						

Activitat 1C_Elaboro un model d'unitat didàctica

Elabora un model per formalitzar per escrit la teva unitat didàctica. Ho pots fer aprofitant alguns dels models presentats, o d'altres que s'adjunten a aquesta tasca. També pots personalitzar el model o utilitzar el model proposat pel teu centre, sempre que contingui els elements prescriptius que ha de contenir una unitat didàctica.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document amb la graella d'unitat didàctica escollida.

Aquest document ja el pots utilitzar per plasmar l'elaboració de la teva unitat didàctica al llarg del curs.

 [Model UD_01.docx](#)

 [Model UD_02.docx](#)

 [Model UD_03.docx](#)

 [Model UD_04.docx](#)

 [Model UD_05.docx](#)

1D. La justificació de la unitat didàctica

La descripció/justificació de la unitat didàctica.

La descripció ha de justificar, de manera sintètica, per què es decideix la realització de la unitat didàctica. Cal indicar, si escau, aspectes com:

- La relació amb alguna altra unitat didàctica anterior o posterior
- La relació amb algun altre àmbit
- La relació amb algun altre projecte de centre
- La ubicació de la unitat didàctica en un moment determinat del curs
- Les connexions amb l'entorn
- Algun aspecte destacat que sigui original, com pot ser: alguna sortida, col·laboracions amb alguna entitat, participació d'alguna persona experta, entre d'altres).

Podem dir, que aquesta justificació/descripció és un espòiler de la unitat didàctica. Ens descobreix els elements més significatius i rellevants, que posteriorment anirem desenvolupant.

Perquè et facis una idea de com cal elaborar una justificació, a continuació s'inclouen alguns exemples que et poden servir de referent. Podràs comprovar, que el contingut que inclouen els diferents exemples que es proporcionen, no és exactament el mateix. Fet que és coherent, tenint en compte, que el què ha d'incloure una justificació no és una qüestió estanca.

Exemples de descripció/justificació d'unitats didàctiques.

Exemple 1. Unitat didàctica de l'àmbit d'educació física. (4t primària)

Això és un circ!.

Aquesta unitat didàctica comença quan es proposa a l'alumnat el repte d'aconseguir ser excel·lents artistes de circ, amb l'objectiu de desenvolupar l'esforç i la superació individual i col·lectiva a través de reptes i jocs dissenyats segons les limitacions i possibilitats del propi cos i el nivell d'habilitats. Es proposa que els infants es marquin objectius tangibles per tal de millorar i assolir els reptes proposats. Volem transferir els coneixements adquirits en l'àmbit d'educació física a l'estona de l'esbarjo.

Exemple 2. Unitat didàctica de l'àmbit de medi natural, social i cultural. (6è de primària).

I ara què mengem?

Aquest exemple el podeu trobar a:

<https://blocs.xtec.cat/itaca76/files/2017/11/Exemple-1-programaci%C3%B3-Itaca-1.pdf>

I ara, què mengem? El nombre d'alumnes amb problemes d'obesitat i relacionats amb els trastorns de l'alimentació augmenta dia a dia. Aquesta unitat persegueix que els alumnes adquireixin hàbits de consum responsable i alhora afavoreixin un desenvolupament global més sostenible. Situació problema inicial: Imaginem que ens encarreguem l'elaboració dels menús setmanals del menjador escolar durant el mes següent, ja que la persona responsable s'ha posat malalta. Quins criteris hauríem de tenir en compte? Què és una dieta equilibrada i saludable? Sabem què hauríem de comprar i en quina quantitat, per estar segurs que ens alimentem correctament?

Exemple 3. Unitat didàctica de l'àmbit lingüístic. (6è de primària).

Un món esberlat, un món apedaçat

Aquest exemple el podeu trobar a:

https://www.reus.cat/sites/reus/files/guia_docent_un_mon_esberlat_un_mon_escapcat.pdf

*En la següent unitat didàctica, adreçada al Cicle Superior de Primària, podrem desenvolupar continguts curriculars de les àrees de coneixement del medi, educació artística i de l'àmbit de llengües a partir de l'adaptació del conte *Un món esberlat, un món apedaçat*. La unitat està dissenyada per a ser feta en cinc sessions, tres de les quals d'una hora i les dues últimes, conjuntes, d'una hora i mitja. Així, es podrà fer en dues sessions combinades (una sessió curta de trenta minuts i una de llarga d'una hora) o bé en una tarda (dues sessions de quaranta cinc minuts) durant una setmana de classe regular o bé englobada en una Setmana de la solidaritat, si escau.*

Activitat 1D_Elaboro la justificació de la unitat didàctica

Elabora una justificació de la unitat didàctica. Utilitza el document que has escollit com a model d'unitat didàctica per fer-ho.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document amb la descripció/justificació de la teva unitat didàctica.

1E. Els elements curriculars de la unitat didàctica

El referent normatiu per a l'elaboració de les unitats didàctiques, és el currículum publicat en el Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments d'educació primària.

Per tant, caldrà concretar i determinar quin elements curriculars que es treballen en la unitat didàctica que estem elaborant. Aquesta decisió, quan s'elabora una programació de tot el curs escolar d'un àmbit o àmbits, recull decisions tant de centre com dels equips docents. Aquestes decisions fan referència a aspectes com:

- Distribució de les dimensions i de les competències bàsiques dels diferents àmbits en cada cicle o nivell.
- Tractament dels àmbits transversals.
- Connexions que s'estableixen entre els diferents àmbits.
- Altres en base a l'autonomia pedagògica de cada centre.

En el cas que ens ocupa, i dins d'aquest curs, podeu agafar com a referent la programació anual del vostre centre, o donar per suposat un seguit de decisions que s'haurien concretat a nivell de centre.

Per tant, en el moment de concretar els elements curriculars d'una unitat didàctica, primer cal fer un plantejament més global de l'àmbit per aquell curs o nivell. Això ens permet acotar i ubicar correctament la unitat didàctica que estem elaborant. (pots agafar de referència la programació del teu centre).

El currículum d'educació primària conté diferents elements curriculars, que són:

- **L'àmbit:** és l'agrupació de les àrees de coneixement, segons la seva afinitat i el seu caràcter complementari.
- **Les dimensions:** cada àmbit s'organitza en dimensions que agrupen les competències bàsiques pròpies de cada àmbit i identifiquen els seus continguts clau.
- **Les competències bàsiques** pròpies de cada àmbit (competències d'àmbit) són les competències vinculades directament a un àmbit que, amb la seva concreció, contribueixen a l'assoliment de les competències bàsiques en finalitzar l'educació obligatòria (les 8 competències).
- **Els continguts clau.** El currículum estableix els continguts per a cada àrea i cicle. Aquests estan agrupats en àrees per facilitar-ne l'organització i localització a l'hora de seleccionar-los i combinar-los en el disseny de les unitats didàctiques i dels projectes. Tant el currículum com els documents de desplegament identifiquen els continguts clau que són els que contribueixen en major mesura a l'adquisició de les competències de cada una de les dimensions.
- **Els continguts curriculars.** Els continguts clau es concreten en continguts curriculars per a cada cicle. Caldrà distribuir-los per a cada curs.
- **Els criteris d'avaluació:** de les àrees són de caràcter bàsic per a tots els alumnes i es concreten per cicle. Aquests criteris són la referència per valorar el progressiu grau d'adquisició de les distintes competències de tots els alumnes.

Per saber-ne més, consulta les pàgines 29 i 30 del document publicat pel Departament d'Educació: -. *Programar per competències a l'educació primària. Una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents.*

-. De l'àmbit que es programa cal determinar:

- Dimensió o dimensions
- Competències bàsiques de l'àmbit
- Continguts clau
- Continguts curriculars
- Criteris d'avaluació del cicle

-. Dels àmbits transversals (si escau), cal determinar:

- Dimensió o dimensions
- Competències bàsiques de l'àmbit
- Continguts clau
- Continguts curriculars (si escau)

-. Concretar les connexions amb altres àmbits.

-. Concretar les competències d'etapa que es treballen (les 8 competències). Aquestes vuit competències les pots consultar en la infografia del currículum d'educació primària (pàgina 5).

Activitat 1E_Elements curriculars de la unitat didàctica

Selecciona els elements curriculars que incorpora la teva unitat didàctica. Inclou aquests elements dins del model que has proposat, on ja has inclòs la descripció/justificació de la teva unitat didàctica.

Si escau, posteriorment, podràs modificar algun d'aquests elements. És molt habitual, que durant el disseny d'una unitat didàctica, es modifiquin els elements curriculars que s'inclouen. Això és del tot coherent, ja que poc a poc anirem proposant activitats d'ensenyament-aprenentatge, proposant la implementació de determinades metodologies i ajustant tot això a les necessitats i idiosincràsia del grup d'alumnes.

Tot i això és important partir d'una proposta inicial.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'especifiquin aquests elements curriculars. (Preferiblement el document model de la UD).

Tema 2. L'esquelet de la unitat didàctica

2A. Temporització i Seqüenciació de la unitat didàctica

Qualsevol unitat didàctica, ha de concretar la **durada temporal**. En aquesta cas, el número de sessions (temps) necessàries per l'assoliment dels objectius d'aprenentatge, i poder realitzar les activitats que hem plantejat.

La durada pot ser molt variable, i dependrà de la programació general del curs i de l'àmbit. També pot passar, que a l'inici plantegem una durada determinada i que finalment, modifiquem la durada, tenint en compte el disseny de la unitat didàctica resultant.

No hi ha res determinat al respecte, però per exemple, la durada pot estar entre 6/8 sessions i 12/14 sessions, en funció del volum d'hores total de l'àmbit. Programar unitats didàctiques molt curtes dificulta l'assoliment d'un producte final, i si són massa llargues, pot desmotivar a l'alumnat.

Un cop determinada la durada, també pot ser interessant, situar aquesta unitat didàctica en el moment del curs que es desenvoluparà. Estem parlant de seqüenciar-la respecte al curs acadèmic.

Seqüenciar és tant important com temporitzar. Sovint, una unitat didàctica, no s'aplica de manera contínua, sinó que es desenvolupa per exemple, de forma transversal al llarg de tot el curs, d'altres s'apliquen de manera intermitent o s'intercalen amb altres unitats didàctiques.

Dins de la programació, això es pot reflectir incloent un calendari d'aplicació de les diferents unitats didàctiques. Dins de la unitat didàctica ho podem reflectir dins de l'apartat de temporització i seqüenciació, inclouen el número de sessions i el moment dels curs en el qual es desenvoluparà. Per exemple:

- 8 sessions durant el 2n trimestre.

Activitat 2A_ Número de sessions i la distribució dins del curs escolar

Determina la durada de la teva unitat didàctica. Inclou aquesta la temporalitat i la seqüenciació dins del model que has proposat, on ja has inclòs la descripció/justificació de la teva unitat didàctica i els elements curriculars.

Si escau, posteriorment, podràs modificar la durada. És molt habitual, que durant el disseny d'una unitat didàctica, es modifiquin la durada.

Tot i això és important partir d'una proposta inicial.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'especifiqui la durada i la seqüenciació. (Preferiblement el document model de la UD).

2B. Fases didàctiques i tipus d'activitats

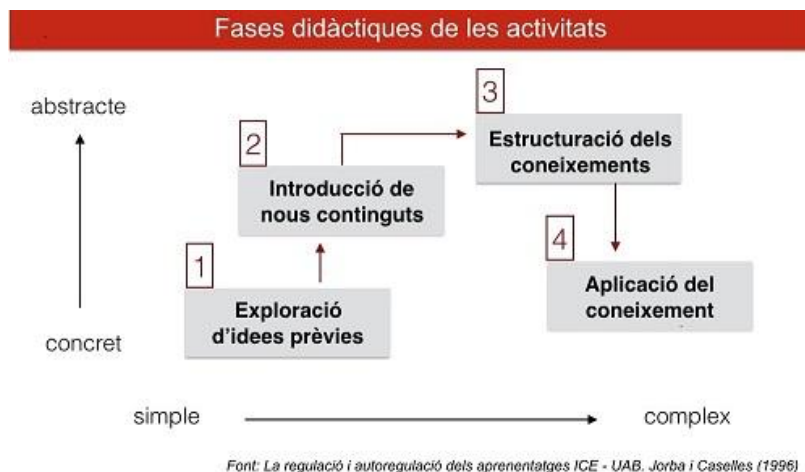
Seguim revisant el document: "*Programar per competències a l'educació primària. Una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents*".

La importància de l'enfocament globalitzador i competencial no és només seguir l'interès de l'alumne sinó implicar-lo en allò que aprèn i en com ho aprèn. La globalització ha d'estar en funció de les relacions significatives i funcionals que puguin establir els alumnes.

Amb independència del model d'unitat didàctica, hi ha dos **elements clau** que permeten organitzar i seqüenciar els coneixements i les activitats: el cicle d'aprenentatge i la tipologia d'activitats.

1.- El cicle d'aprenentatge: la descripció de les activitats s'ha de fer des de la lògica de qui aprèn, que generalment consisteix en una seqüència que consta de quatre fases:

- Exploració de les idees prèvies
- Introducció de nous continguts
- Estructuració dels coneixements
- Aplicació del coneixement

Jorba i Caselles (1996) proposen una representació gràfica que s'organitza a partir de dos eixos: el nivell de complexitat i el nivell d'abstracció dels continguts i de les activitats que es proposen.

2.- Tipus d'activitats: també a Jorba i Caselles (1996) es proposa una triple classificació de les activitats:

- Activitats **inicials:** correspon a la fase de l'exploració de les idees prèvies.
- Activitats de **desenvolupament:** correspon a les fases d'introducció de nous continguts i d'estructuració dels coneixements. Aquestes activitats han d'estar representades per estratègies d'ensenyament i aprenentatge relacionades.

- Estratègies de *construcció compartida de coneixement* entre els alumnes i entre aquesta i el docent.

- Apoderament dels alumnes en la planificació i execució de tasques.

- Estratègies per ajudar els alumnes a anticipar i planificar l'acció.

- Compartició dels objectius, els criteris d'avaluació i la planificació de les tasques. I verificació de la seva representació per part de l'alumnat.

- Avaluació formadora per part de l'alumnat.

- Avaluació formativa per part del mestre i dels companys.

- Activitats de **síntesi:** correspon a la fase d'aplicació del coneixement. És a dir, les unitats didàctiques que es proposin han de facilitar als alumnes:

- Ser conscients del context d'aprenentatge i, també, del que saben i del que els cal saber en relació amb la possible activitat o resolució.

- Comprendre l'abast de les situacions que se'ls proposen o a què s'enfronten.

- Reflexionar sobre la millor manera d'actuar en cada moment.

- Prendre decisions d'actuació, fer-ho en conseqüència i reconsiderar-les, si escau, tot atenent els resultats de les seves accions.

Recorda que en el model d'unitat didàctiques que s'ha plantejat en el tema anterior, s'inclou una part de la graella en la qual es contempen els diferents tipus d'activitats i de fases.

En aquest sentit, és molt important, que la seqüència de la teva unitat didàctica, segueixi aquesta estructura.

Activitat 2B_Seqüència didàctica de la teva unitat didàctica

Tenint en compte el número de sessions que has proposat inicialment, i la justificació de la teva unitat didàctica, elabora la seqüència de les activitats d'ensenyament -aprenentatge que inclouràs en la teva unitat didàctica.

Si escau, posteriorment, podràs modificar alguna d'aquestes activitats (afegir, modificar o eliminar). És molt habitual, que durant el disseny d'una unitat didàctica, es modifiquin algunes activitats. Això és del tot coherent, ja que poc a poc anirem explicant altres aspectes que cal tenir presents i proposant la implementació de determinades metodologies. Aquests i altres aspectes pot fer variar la nostra proposta inicial. Tot i això és important partir d'una proposta.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'especifiquin les activitats d'ensenyament - aprenentatge segons la seqüència (fases) i el tipus d'activitats. (Preferiblement el document model de la UD).

2C. Metodologies flexibles

En l'aprenentatge competencial és fonamental fer el pas d'una metodologia reproductiva a una de productiva i contextualitzada

En l'aprenentatge competencial cal donar un paper més actiu a l'alumnat. En lloc de reproduir el coneixement, l'ha de poder crear, integrar i aplicar en situacions noves. També ha de ser cada vegada més capaç d'aprendre autònomament, la qual cosa implica incorporar l'avaluació al llarg del procés amb finalitat reguladora.

Un currículum competencial requereix, doncs, una metodologia productiva que parteixi de contextos d'aprenentatge autèntics, i que inclogui la regulació del procés de construcció del coneixement i una producció final com a evidència de l'aprenentatge.

Per l'elaboració d'una unitat didàctica, i concretament per determinar les activitats d'ensenyament - aprenentatge, cal fer un canvi de paradigma i aplicar els set principis de l'aprenentatge:

- L'alumnat és el centre
- L'aprenentatge té naturalesa social
- Emocionar com a part integral de l'aprenentatge
- Ha de tenir en compte les diferències individuals
- L'esforç de tots és la clau
- l'avaluació contínua per afavorir l'aprenentatge
- Aprendre és construir connexions horitzontals

Font: Centre for Educational Research and Innovation.

Les estratègies metodològiques per afavorir l'assoliment de les competències potencien aspectes diferents del procés d'ensenyament i aprenentatge d'aquestes competències. La diversitat d'estratègies es relaciona amb els tipus d'activitats didàctiques que es porten a terme a l'aula, que també han de ser variades. En síntesi, quan es dissenyen activitats d'aula, és útil tenir en compte els aspectes següents:

- Que plantegin preguntes o problemes en situacions de la vida quotidiana que s'han de resoldre integrant coneixements diversos; no s'han de limitar, per tant, a un sol àmbit de coneixement.
- Que tinguin una finalitat clara i coneguda pels alumnes que els permeti anticipar i orientar les accions que han de dur a terme per resoldre la qüestió plantejada. A partir de la reflexió, el raonament i la comunicació, els alumnes prenen consciència del que aprenen i de com ho aprenen. Això els permet autoavaluar-se.
- Que parteixin dels coneixements assolits, que promoguin una ampliació dels aprenentatges, que afavoreixen l'autonomia i que es desenvolupin amb diferents ritmes i estils d'aprenentatge.
- Que es refereixin a contextos propers i/o socialment rellevants que involucrin l'alumnat, facin emergir les seves idees i els resultats obtinguts els siguin significatius.
- Que permetin una gestió d'aula que afavoreixi la interacció i el diàleg per mitjà de diferents tipus d'agrupament.
- Que es plantegin en forma de preguntes que no es puguin resoldre reproduint el coneixement (d'un llibre o d'Internet), sinó que siguin investigables; és a dir, que incentivin d'interès de l'alumne per comprendre i interpretar el món, construir models científics, experimentar...
- Que facilitin diferents nivells de resposta dels alumnes als problemes plantejats.
- Que permetin a l'alumnat treballar amb diferents llenguatges (oral, escrit, gràfic, simbòlic, plàstic, corporal, audiovisual, multimèdia...) i activar la creativitat.
- Que promoguin que els alumnes apliquin amb eficàcia allò que aprenen i que transfereixin els aprenentatges a noves situacions, així com que posin en pràctica els valors i les normes de convivència.

Per poder aplicar aquests principis disposem de diferents recursos, entre d'altres, l'aplicació de metodologies que ens han de permetre la flexibilització i la personalització dels aprenentatges. Algunes d'aquestes metodologies són:

Metodologies que tenen a l'alumnat com a protagonista:

- aprenentatge basat en reptes,
- aprenentatge invertit (flipped classroom)
- aprenentatge vivencial
- Gamificació
-

Metodologies que impliquen les TIC i les TAC:

- xarxes socials i entorns col·laboratius d'aprenentatge
- insígnies (badges)
-

Metodologies interactives basades en la cooperació i la investigació:

- aprenentatge basat en problemes
- aprenentatge basat en projectes
- treball col·laboratiu
-

Metodologies globalitzades:

- centre d'interès
- resolució de problemes
- anàlisi de casos
-

Activitat 2B_ Les metodologies flexibles en la unitat didàctica

Tenint en compte la diversitat de metodologies plantejades, proposa una metodologia que permeti la flexibilització i personalització dels aprenentatges que permeti desenvolupar la seqüència d'activitats d'ensenyament - aprenentatge.

Si escollo, pots modificar alguna d'aquestes activitats (afegir, modificar o eliminar).

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'especifiqui i s'argumenti la metodologia o metodologies que aplicaràs en la teva unitat didàctica i com ho faràs.

Per fer-ho també pots consultar el document adjunt.

2D. El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA)

El DUA és un model que facilita el marc de referència per a la creació de contextos d'aprenentatge en els quals es proporcionen múltiples maneres de presentar la informació, múltiples maneres d'acció i representació i múltiples maneres de comprometre's.

L'aspecte universal del DUA no vol dir una solució per a tothom sinó que planteja la necessitat de dissenyar, des del principi, activitats, tasques i continguts flexibles i personalitzats segons la realitat de cada aula.

Les persones som diferents en la manera en què gestionem, contextualitzem i expressem i per això, necessitem un model que ens permeti multiplicitat d'opcions per a què tothom pugui trobar la seva via d'aprenentatge.

Hi ha tres principis fonamentals basats en la investigació neurocientífica que guien el DUA i proporcionen el marc subjacent a les Pautes:

De l'escola inclusiva al sistema inclusiu | Novembre 2016

2. Del projecte educatiu a la proposta pedagògica de centre

Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA)

Són un conjunt de principis per al desenvolupament curricular que afavoreixen la igualtat d'oportunitats a totes les persones per aprendre.

El Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA):

- proposa atendre la diversitat de l'alumnat i, des del principi, crear dissenys flexibles per a tots els estudiants.
- reduir les barreres, proporciona suports, adaptacions i manté altes expectatives per a tots.

XARXES AFECTIVES: PER QUÈ APRENEM?

XARXES DE RECOONEIXEMENT: QUÈ APRENEM?

XARXES ESTRATÈGIQUES: COM APRENEM?

Implicació
Presentar estratègies per:

- fomentar l'interès i la motivació per l'aprenentatge
- mantenir l'esforç i la persistència
- donar opcions d'autoregulació...

ALUMNES MOTIVATS I AMB INICIATIVA

Representació
Proporcionar:

- opcions per a la percepció
- diferents llenguatges
- opcions per a la comprensió...

ALUMNES INFORMATS I AMB RECURSOS

Acció i expressió
Ofertir:

- oportunitats per a l'acció, l'expressió, la manipulació i l'experimentació
- diferents formes d'expressió i accessibilitat
- opcions per a les funcions executives ...

ALUMNES AMB ESTRATÈGIQUES PER ASSOLIR ELS OBJECTIUS

*Desenvolupat: pel Center for Applied Special Technology (Centre de Tecnologia Especial Aplicada, CAST)

7 | CC BY-NC-ND | Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament

- **Proporcionar múltiples maneres de comprometre's** (El "PER QUÈ" de l'aprenentatge).

El component emocional és un element crucial per a l'aprenentatge, i els alumnes difereixen notablement en les maneres en que poden implicar-se o motivar-se per aprendre. Hi ha múltiples fonts que influeixen a l'hora d'explicar la variabilitat individual afectiva, com poden ser els factors neurològics i culturals, l'interès personal, la subjectivitat i el coneixement previ, juntament amb una altra varietat de factors presentats en aquestes *Pautes*. Alguns alumnes s'engresquen molt amb l'espontaneïtat i la novetat, mentre que altres no s'interessen i, fins i tot, els espanten, preferint l'estricta rutina. Alguns alumnes prefereixen treballar sols, mentre que altres prefereixen treballar amb els companys. En realitat, no hi ha un únic mitjà que sigui òptim per a tots els alumnes en tots els contextos. Per tant, *és essencial proporcionar múltiples formes de comprometre's*.

- **Proporcionar múltiples maneres de representació** (El "QUÈ" de l'aprenentatge).

Els alumnes difereixen en la manera com perceben i comprenen la informació que se'ls presenta. Per exemple, aquells amb discapacitat sensorial (ceguesa o sordesa), dificultats d'aprenentatge (ex. dislèxia), amb diferències lingüístiques o culturals, i un llarg etcètera poden requerir maneres diferents d'abordar el contingut. D'altres, simplement, poden captar la informació més ràpid o de forma més eficient a través de mitjans visuals o auditius que amb el text imprès. A més, l'aprenentatge i la transferència de l'aprenentatge es donen quan es fan servir múltiples representacions ja que això permet als estudiants fer connexions interiors, així com entre conceptes. En resum, no hi ha un mitjà de representació òptim per a tots els estudiants; proporcionar múltiples opcions de representació és essencial.

- **Proporcionar múltiples maneres per a l'acció i l'expressió** (El "COM" de l'aprenentatge).

Els aprenents difereixen en les maneres en què poden navegar per un entorn d'aprenentatge i expressar el que saben. Per exemple, les persones amb alteracions significatives del moviment (ex. paràlisi cerebral), aquells amb dificultats en les habilitats estratègiques i organitzatives (trastorns de la funció executiva), els que presenten barreres amb l'idioma, etc., s'apropen a les tasques d'aprenentatge de manera molt diferent. Alguns poden ser capaços d'expressar-se bé amb el text escrit, però no de manera oral i a l'inrevés. També cal reconèixer que l'acció i l'expressió requereixen d'una gran quantitat d'estratègia, de pràctica i d'organització, i això representa un altre aspecte en el qual els aprenents poden diferenciar-se. En realitat, no hi ha un mitjà d'acció i expressió òptim per a tots els estudiants, per la qual cosa proveir opcions per a l'acció i l'expressió és essencial.

Per saber-ne més, pots consultar l'enllaç: <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/projectes-educatius-inclusius/disseny-universal-per-a-laprenentatge/>

La seqüència d'activitats d'ensenyament -aprenentatge que has proposat a l'inici d'aquest bloc, cal que inclogui aquestes premisses.

Activitat 2D_La DUA en la unitat didàctica

Tenint en compte el Disseny Universal de l'Aprenentatge, proposa

Si escau, pots modificar alguna de les activitats d'ensenyament - aprenentatge que has proposat en la tasca anterior (afegir, modificar o eliminar). Aquest i altres aspectes den fer variar la nostra proposta inicial. T

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'especifiqui l'aplicació del disseny universal de l'aprenentatge en la nostra unitat didàctica. (Preferiblement el document model de la UD).

En el cas que no ho hagi previst, també s'adjunta una graella que pots incloure, si no ho has fet inicialment, en el teu model d'unitat didàctica i que et facilita poder-ho reflectir.

Diversitat i inclusió		
Implicació / compromís.	Representació	Acció/ Expressió
<p>Autoavaluació / Proposta de tasques multi nivells a partir de reptes</p> <p>S'identifiquen les capacitats i les habilitats dels alumnes i no només les dificultats, i es dóna valor als seus èxits. Es tenen altes expectatives respecte a tots i cadascun dels alumnes.</p> <p>Es preveuen estratègies per ajudar els alumnes a identificar el que han après i per comprendre les raons de les seves dificultats i facilitats.</p> <p>S'assegura que tot l'alumnat coneix i comparteix els objectius i els criteris d'avaluació de les matèries i de les tasques proposades.</p> <p>S'aprofiten els avantatges que aporten les activitats multinivell que permeten diferents graus d'exigència segons les potencialitats de cada alumne.</p> <p>S'utilitzen instruments d'avaluació que evidencien els nivells de satisfacció i de benestar de tots els membres de la comunitat educativa.</p> <p>S'utilitzen agendes, fulls d'autocontrol, autoavaluació...</p>	<p>Suport digital / Representació oral i visual de la informació / Informació mitjançant imatges i infografies</p> <p>S'afavoreix la construcció personal i col·lectiva del coneixement quan:</p> <p>Es prioritzen les mesures facilitadores de l'atenció a la diversitat dins de l'aula ordinària amb una orientació inclusiva: docència compartida (dos professors dintre de l'aula); tutoria entre iguals (acompanyament entre alumnes); suports tecnològics dintre de l'aula (inclusió digital); treball per projectes; treball per racons i ambients, tallers dins l'aula; tallers i activitats internivells, treball en petits grups...</p> <p>Es proposen tasques prou obertes que permetin analitzar no només el resultat, sinó també el procés de resolució</p> <p>Es respecten els diferents ritmes de treball dels alumnes</p> <p>S'ofereixen diferents suports per a la construcció del coneixement: material manipulatiu, escrit (fonts, mida, contrast, textos de lectura fàcil...), oral, gràfics (dibuixos, fotografies, pictogrames per a la comunicació augmentativa, esquemes...), vídeo, etc...</p> <p>S'apliquen mesures i suports addicionals i intensius perquè tots els alumnes puguin aprendre i participar: anticipació, reforç (simplificació de vocabulari, exemplificacions, assajos...)</p> <p>Altres...</p>	<p>Activitats i Instruments d'avaluació diversos./ anticipació d'activitats. / Treball en grups heterogenis.</p> <p>S'afavoreix la interacció, l'expressió, la comunicació i les funcions executives quan:</p> <p>Es donen opcions perquè tothom pugui aportar les seves idees/ coneixements: planificant diferents temps de resposta, utilitzar diferents suports (veure diapositiva anterior), preparar la resposta amb ajuda de companys/ docents/ professionals de suport, compartint idees en petit grup...</p> <p>Durant les sessions de classe i en finalitzar la unitat es fan servir dinàmiques o instruments diversos perquè els alumnes verbalitzin què han après i identifiquin què han de millorar, i se'ls faciliten eines i recursos per aconseguir-ho.</p> <p>Les mesures i suports addicionals i intensius contribueixen a que tots els alumnes puguin representar el que han après/ saben</p> <p>S'ofereixen diferents activitats d'avaluació (exposicions orals, dramatitzacions, representacions gràfiques, proves individuals escrites...) considerant les diverses capacitats comunicatives dels alumnes</p> <p>S'utilitzen calendaris, horaris, rutines... que permeten conèixer amb anticipació les activitats que es realitzaran i faciliten que es puguin resoldre amb èxit.</p>
<p>Metodologies flex. treball</p>	<p>Aprenentatge cooperatiu</p>	<p>Mesures i suports</p> <p><i>Alumne amb Hipoacusia. (si fas altres coses ho pots posar a mesures i suports, vols dir que surt del disseny universal i necessita coses concretes</i></p>

2E. Necessitats Específiques de Suport Educatiu

Canvi de paradigma. La mirada no centrada en el dèficit sinó en l'entorn

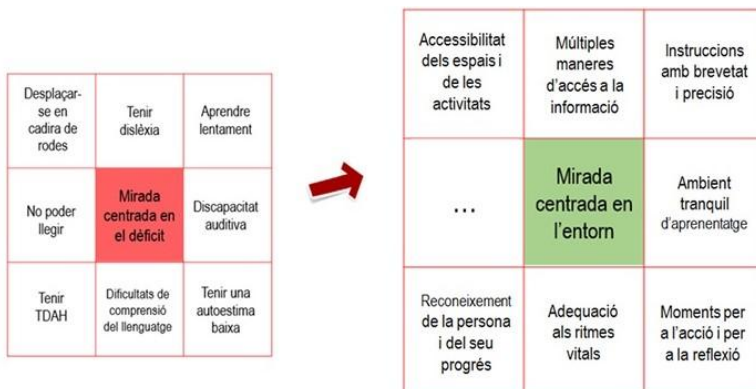

Hi ha un **canvi de perspectiva** des de la qual entenem la necessitat de suport educatiu: no ens centrem en el dèficit sinó que s'entén que la necessitat de suport sorgeix de la interacció entre les característiques de la persona i les de l'entorn.

La intervenció no se centra únicament en l'alumnat sinó en el context. L'entorn pot ser un element discapacitador o capacitador.

Es defuig de l'etiqueta, de la categorització perquè no explica ni contextualitza les necessitats de suport i omet fàcilment les fortaleces.

Si la mirada se centra en l'entorn facilita la presa de decisions sobre la proposta educativa.

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, en l'article 3, estableix: "4. A fi d'orientar la previsió del tipus i de la intensitat de suports que es puguin requerir, es consideren alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu:

a) Els alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries.

b) Els alumnes d'origen estranger amb necessitats educatives derivades de la incorporació tardana al sistema educatiu, de la falta de domini de la llengua vehicular dels aprenentatges i de l'escolaritat prèvia deficitària.

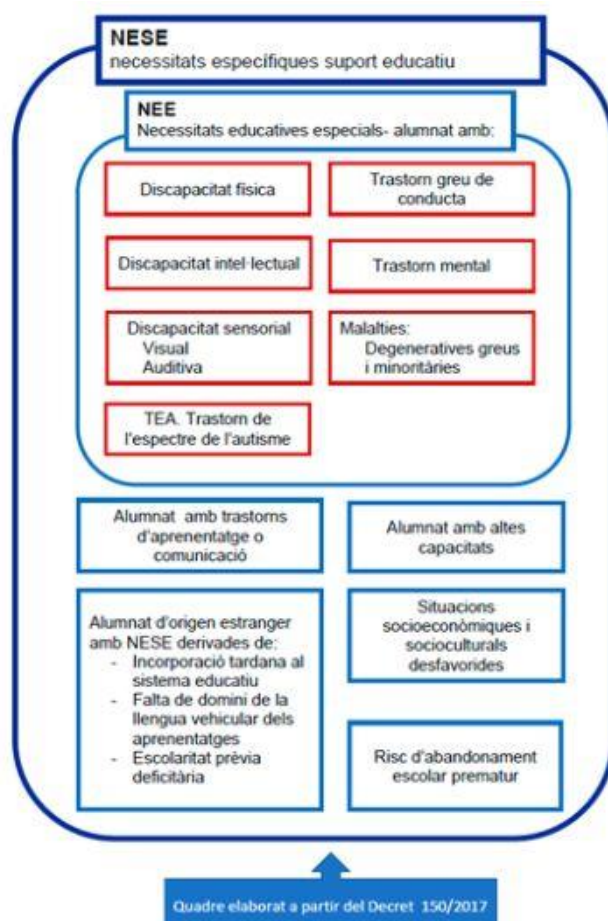
c) Els alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides.

d) Els alumnes amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, entesos, aquests últims, com a trastorns que afecten l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge.

e) Els alumnes amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.

f) Els alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur.

En la pàgina web del Departament d'Educació, es resumeix a partir del següent quadre:

Les Necessitats Específiques de Suport Educatiu s'identifiquen i s'avaluen considerant el funcionament de l'alumne dins del seu context educatiu, independentment de la seva condició personal i social, amb l'objectiu de proporcionar-li els suports necessaris per afavorir-ne l'aprenentatge en condicions d'equitat. S'han de basar en:

- les àrees de fortaleces de l'alumne
- les competències prèviament adquirides i la modalitat d'aprenentatge més eficaç
- els reptes, els desafiaments curriculars als quals s'enfronta
- les condicions personals o socials que interfereixen en la seva capacitat d'aprendre.

Es considera Necessitat Educativa Especial el decalatge que es produeix entre les capacitats de l'alumne i les exigències del context. Aquest decalatge afecta substancialment el desenvolupament i l'aprenentatge.

Trobareu informació concreta a l'enllaç: <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/>

Conèixer les característiques del grup classe de referència, per a l'elaboració d'una unitat didàctica, és essencial. Caldrà tenir-ho present quan proposem les mesures i suports que aplicarem a l'aula.

Activitat 2E_ L'alumnat amb NESE del nostre grup classe

Tenint en compte la diversitat de les aules, concreta les característiques del grup classe al qual va dirigida la unitat didàctica que estàs elaborant.

Cal plantejar que en aquest grup classe hi ha alumnat amb necessitats educatives de suport educatiu (NESE) i concretament, algun nen o nena amb necessitats educatives especials (NEE).

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, amb un text concretant el número de nens i nenes que presenten alguna NESE i/o NEE i la tipologia segona el Decret 150/2017.

En la següent tasca hauràs de preveure les mesures i suports que implementaràs per a l'atenció d'aquest alumnat.

Tema 3. Els elements organitzatius de la unitat didàctica.

3A. Mesures i Suport

L'article 7 del Decret 150/2017, concreta: "*1. Les mesures per a l'atenció educativa són les accions i actuacions organitzades pels centres destinades a facilitar l'accés a l'aprenentatge i a la participació, a fi de permetre el progrés de tots els alumnes, prevenir les dificultats de l'aprenentatge i assegurar un millor ajustament entre les capacitats dels alumnes i el context educatiu.*

I concreta el tipus de mesures i suport que es podran aplicar:

Mesures universals.

- Són accions i pràctiques, de caràcter educatiu, preventiu i proactiu, que permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionen als alumnes estratègies per facilitar-los l'accés a l'aprenentatge i la participació, i garanteixen l'aprenentatge significatiu de tot l'alumnat i la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa.
- S'adrecen a tots els alumnes.
- Els apliquen tots els professionals del centre liderats per l'equip directiu i coordinats per l'equip docent, amb la implicació de tota la comunitat educativa.
- Podeu consultar les possibles actuacions en el següent quadre.

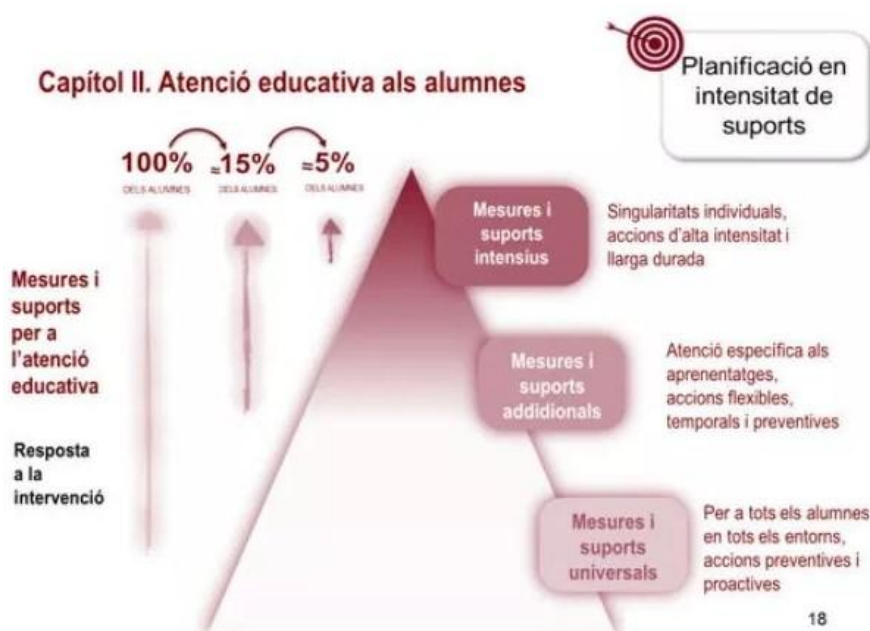
Mesures addicionals

- Són actuacions educatives que permeten ajustar la resposta pedagògica de forma flexible i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge i desenvolupament personal que poden comprometre l'avenç personal i escolar.
- Es planifiquen per als alumnes següents: Alumnes de l'avaluació dels quals es desprèn que tenen dificultats en l'aprenentatge, alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, alumnes que temporalment necessiten un recurs que doni resposta a determinades condicions de salut, al compliment de mesures judicials d'internament, o a l'adopció de mesures de protecció de caràcter residencial.
- A partir de la detecció de les necessitats dels alumnes per part del tutor, la família i l'equip docent. Si la CAD ho determina, l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) han de fer una avaluació psicopedagògica
- Podeu consultar les possibles actuacions en el següent quadre.

Mesures intensives

- Són actuacions educatives extraordinàries adaptades a la singularitat dels alumnes amb necessitats educatives especials, que permeten ajustar la resposta educativa de forma transversal, amb una freqüència regular i sense límit temporal.
- Es planifiquen per als alumnes amb necessitat específica de suport educatiu, si així ho determina l'informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu, i específicament per als alumnes següents: alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur, alumnes amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.
- Podeu consultar les possibles actuacions en el següent quadre.

La planificació de la intensitat dels suports, queda reflectida en el següent esquema:

Com a docents d'un àmbit, les mesures i suports universals són les que haurem de preveure i aplicar de manera majoritària. També són les que s'han de tenir en compte des del primer moment, malgrat no conèixer concretament les característiques del grup d'alumnat.

Activitat 3A_Reviso les mesures i suports

Revisa les mesures i suports que es poden aplicar en els centres educatius.

Per fer-ho pots consultar:

- Mesures i suports universals
- Mesures i suports addicionals
- Mesures i suports intensius

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent el text : "He consultat els enllaços i revisat les mesures i suports".

3B. Les mesures universals

Les mesures universals, afecten al 100% de l'alumnat i les apliquen tot@s els professionals del centre.

Constitueixen mesures i suports universals qualsevol de les actuacions que permeten al centre crear contextos educatius inclusius:

- **La personalització dels aprenentatges.** La personalització de l'aprenentatge es pot entendre com el procés pel qual els centres educatius, d'una manera sistemàtica i estructurada, ajuden els estudiants a aprendre, a crear plans personals que condueixin a l'assoliment dels objectius, a formular-ne les aspiracions i a donar evidència del seu aprenentatge i avaluar-lo, acompanyats per docents que donen suport i exerceixen de mentors. La personalització no és un model d'intervenció ni admet una recepta concreta, sinó que és la resposta a l'exigència fonamental de centrar-se en l'alumne i en la formació de la persona en la seva totalitat.

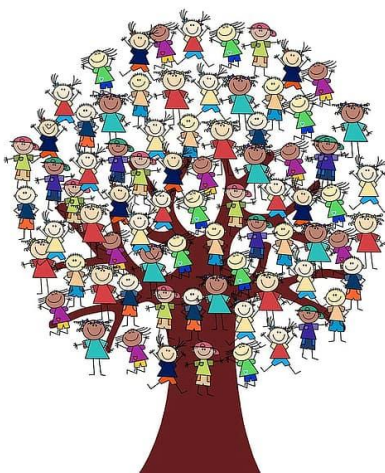
Disposem de recursos com:

- El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA)
- Les metodologies que possibiliten formes flexibles de treball: Ambients, espais, racons, tallers, aprenentatge cooperatiu, treball per projectes, docència compartida, aprenentatge entre iguals, aprenentatge servei, capses d'aprenentatge, classe inversa, ...
- Suports digitals

- **L'organització flexible del centre.** Cada centre educatiu ha de reflectir en el seu projecte educatiu la voluntat de fomentar i garantir una educació inclusiva i de qualitat per a TOTS els alumnes. Ha d'afavorir l'atenció a tot l'alumnat donant resposta a les necessitats individuals i de grup, respectant les diferències i potenciant un entorn acollidor, flexible i dinàmic. Per tal de poder atendre les necessitats educatives de tots els alumnes cada centre ha de poder aplicar unes mesures organitzatives que siguin flexibles, permeables i en constant revisió. Aquestes mesures s'han de planificar a l'inici de curs tenint en compte les necessitats de tots els alumnes, comptant amb tots els recursos de que disposa el centre (personals, d'espais i materials) i preveient que es faran les modificacions i ajustaments necessaris, en el moment que calgui. Les mesures que cada centre ha d'aplicar estaran determinades per les seves necessitats específiques i d'acord amb el PEC del centre.

- Agrupament flexible de l'alumnat
- Docència compartida
- Flexibilització horària del centre

- Participació de les famílies: comissions mixtes de treball
- Formes flexibles de treball
- Organització flexible de l'espai
- Organització inclusiva d'estones de lleure
- Tècniques de gestió de l'aula: gamificació, càrrecs, rutines, ...

- **L'avaluació formativa i formadora.** En el desplegament del currículum per competències, l'avaluació té una funció reguladora de tot el procés d'aprenentatge, ja que ens permet decidir i adaptar les estratègies pedagògiques a les característiques de l'alumnat. És de vital importància cercar estratègies per compartir el procés avaluator amb l'alumnat. L'avaluació esdevé un motor de l'aprenentatge. Avaluar comporta dos funcions fonamentals: comprovar què ha après l'alumnat i ser el mitjà per regular els aprenentatges, mitjançant la recollida de dades, l'anàlisi i emetre judicis i prendre les decisions adients de forma personalitzada.

- Formativa (si les decisions les pren fonamentalment el professorat).
- Formadora (si les decisions les pren l'aprenent).

Els recursos que es corresponen amb l'avaluació, es treballaran en el bloc 5.

- **Els processos d'acció tutorial i orientació** - i aquelles altres actuacions que contribueixen a l'escolarització i l'educació dels alumnes.

Disposem de recursos com: L'entrevista tutor o tutora - alumnat, contractes, la tutoria entre iguals, la cohesió de grup, cercles de diàleg, assemblea de classe, prevenció de situacions de conflicte, mediació escolar, filosofia 3/18, educació emocional, orientació acadèmica, orientació professional,

Activitat 3B_ Mesures i suport universals de la unitat didàctica

Tenint en compte les característiques del grup classe que has descrit anteriorment, concreta les mesures i suports universals que cal preveure per la unitat didàctica que estàs elaborant.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent aquestes mesures i suports en la graella model que estàs utilitzant per l'elaboració de la unitat didàctica.

Per la concreció de les mesures universals, et pot ajudar el document adjunt que es facilita.

3C. Les mesures i suports addicionals i intensius

A banda de les mesures i suports universals, també caldrà concretar les mesures addicionals i intensius, tenint en compte les característiques i la idiosincràsia del grup classe:

- Les mesures i suport addicionals a l'escola són:
- Les mesures d'acció tutorial específiques,
- el suport del mestre d'educació especial
- el suport escolar personalitzat (SEP)
- els programes intensius de millora (PIM),
- el suport lingüístic i social,
- les aules d'acollida
- els programes de diversificació curricular, (les aules obertes i els projectes singulars),
- els projectes específics de suport a l'audició i el llenguatge,
- el projecte de promoció del poble gitano de Catalunya,
- altres actuacions establertes pels mateixos centres que poden contribuir a l'educació inclusiva dels alumnes.

Per a aquells alumnes que temporalment necessiten un recurs que doni resposta a determinades condicions de salut, al compliment de mesures judicials d'internament, o a l'adopció de mesures de protecció de caràcter residencial, es concreten, com a mesures addicionals:

- les aules hospitalàries i
- l'atenció domiciliària,

les unitats, en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència.

Les mesures i suport intensius a l'escola, a banda de les establertes pels mateixos centres:

- els programes de noves oportunitats
- la reducció de la durada d'alguna etapa educativa per als alumnes amb altes capacitats.

Específicament per a l'alumnat amb necessitats educatives especials es planifiquen:

- els suports intensius a l'escola inclusiva (SIEI),
- els suports intensius a l'audició i el llenguatge (SIAL),
- el suport del personal d'atenció educativa,

- els programes d'aula integral de suport (AIS)
- l'oferta educativa dels centres d'educació especial (CEE) i dels centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR).
- l'atenció directa dels professionals de suport del Centre de Recursos Educatius per a Deficients Visuals (CREDV), i dels centres de recursos educatius per a deficients auditius (CREDA)

Aquestes mesures, es concreten en el pla individualitzat de l'alumnat.

- A l'educació primària el PI s'ha d'elaborar per als casos següents:
- Els alumnes que presenten necessitats educatives especials.
- Els alumnes nouvinguts que s'incorporen tardanament al sistema educatiu a Catalunya.
- Els alumnes que ja no assisteixen a l'aula d'acollida però que reben suport lingüístic i social per seguir el currículum amb el seu grup classe.
- Els alumnes que estan atesos en centres del Departament de Salut, en centres de justícia juvenil del Departament de Justícia, o en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, i no poden assistir als centres educatius regularment.
- Els alumnes als quals es redueix la durada dels estudis en qualsevol etapa
- Sempre que, en el pas de l'educació primària a l'educació secundària, l'EAP ho hagi fet constar en l'informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu.
- Excepcionalment, aquells alumnes que per assolir les competències bàsiques requereixin mesures addicionals.
- Els alumnes sobre els quals s'hagi pres la decisió d'avaluar-los amb criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell que els correspon.

Activitat 3C_Mesures i suports addicionals i intensius de la unitat didàctica

Tenint en compte les característiques del grup classe que has descrit anteriorment, concreta les mesures i suports addicionals i/o intensius que cal preveure per la unitat didàctica que estàs elaborant.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent aquestes mesures i suports en la graella model que estàs utilitzant per l'elaboració de la unitat didàctica.

En el cas que no sigui necessari aplicar cap mesura o suport addicional i/o intensiu, explicita en el text: "*no es fa necessària l'aplicació de mesures addicionals o intensives*".

3D. L'organització de l'aula

Una bona organització té com a propòsit fer més eficaç l'ensenyament, per a aconseguir els objectius d'aprenentatge, i procurar la màxima participació i comunicació per part de l'alumnat.

L'organització i el control són aspectes bàsics per a poder construir un bon ambient de treball i maximitzar l'aprenentatge. En la majoria de casos es disposa de poques sessions, per aquesta raó és important planificar i controlar els aspectes organitzatius que s'aplicaran en les diferents sessions i fases de la seqüència didàctica.

Els principals elements que s'han de tenir en compte en l'organització de les sessions d'Educació Física escolar són els següents:

- Aconseguir un clima adequat en el grup.
- Possibilitar la màxima participació individual.
- Ajustar-se als objectius d'aprenentatge de la sessió.
- Facilitar l'autoregulació i adaptar-se a la maduresa del grup: intensitat i complexitat de les tasques.
- Establir normes clares d'organització i funcionament.
- Utilitzar el material adequadament (cura del material). Desplegament i emmagatzematge (si escau, segons les activitats d'ensenyament -aprenentatge plantejades).

No obstant això, ens podem trobar amb una sèrie d'elements que afecten la correcta organització de les activitats plantejades per al grup/classe. Els principals problemes organitzatius solen tenir relació amb el **material** (utilització inadequada, deteriorament, pèrdua de temps desplegant-lo o i recollint-lo); els **agrupaments** (pèrdua de temps en l'organització, canvis freqüents en l'agrupament, no quadrar el número per a agrupar-se, no estan motivats davant de determinats agrupaments, entre d'altres); els **espais** (Interferències en les àrees de treball i/o espai insuficient o inadequat per l'activitat que s'ha de realitzar) i amb aspectes **metodològics** (sistema organitzatiu que provoca molts temps d'espera, escassa participació individual). Aquests inconvenients són en la majoria dels casos originats pels factors següents:

- Escassetesa de material.
- Massa alumnes en cada grup.
- Espai reduït.
- Ambient sorollós.
- Immaduresa del grup.
- Falta de control del professorat.
- Falta de previsió de les contingències.
- Horari inadequat.
- Absència de normes de funcionament.
- Falta de claredat en l'explicació de les activitats.

En la unitat didàctica que estàs elaborant, cal preveure tots aquests aspectes (i fins i tot d'altres, en funció de les activitats plantejades) incloent l'apartat corresponent. Concretament, especificarem com s'organitza el grup classe a: organització de l'aula.

Si bé és cert, que alguns dels aspectes que s'han comentat i que tenen a veure amb l'organització de l'aula, també es poden explicitar en altres apartats com: la mateixa seqüenciació de les activitats o la metodologia, que generalment porta implícita una manera concreta d'organitzar el grup/classe.

El més important és que hi constin, i que estiguin clarament referenciats dins de la unitat didàctica.

Activitat 3D_Descriu l'organització de l'aula

Tenint en compte les activitat d'ensenyament - aprenentatge i la metodologia emprada, que has descrit per a l'elaboració de la teva unitat didàctica, concreta l'organització de l'aula.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent l'organització de l'aula en la graella model que estàs utilitzant per l'elaboració de la unitat didàctica.

3E. Material i recursos

Quan parlem de recursos materials de l'escola ens referim a l'edifici, a les seves dependències, tant interiors com exteriors, als equipaments, els materials i els recursos educatius de tota mena de què disposem. Però també als criteris amb els quals s'organitza i es planifiquen per crear un medi de qualitat, adequat a les necessitats i interessos dels nens i nenes i ric en estímuls que afavoreixin la seva activitat i el seu desenvolupament.

No sempre s'ha atorgat a l'espai i als recursos disponibles la importància educativa que té. Cal que ens apropiem l'espai i que el fem part del nostre projecte educatiu: l'espai físic, la seva organització i distribució, així com els materials i els recursos, hi tenen un paper molt destacat i cal que els utilitzem i els considerem instruments d'intervenció educativa.

En el disseny de la unitat didàctica, caldrà tenir molt present l'espai del qual disposem. En aquest cas, l'aula ordinària, espai polivalent, aules específiques, gimnàs, espai exterior, entre d'altres. Serà molt útil concretar-ho dins del disseny.

Els recursos materials han de permetre posar en joc les vivències, les emocions, els sentits i les habilitats dels nens i nenes, i també les seves capacitats intel·lectuals i les de relació amb el grup i amb les persones individualment.

Els materials didàctics són recursos de tota mena, des d'un llapis fins a un ordinador, i inclouen els materials que fan servir els infants, els que utilitzen els adults i els equipaments de l'escola. Un ventall ampli d'elements més enllà d'aquells que han estat qualificats com a didàctics.

En aquest cas, caldrà preveure els recursos materials disponibles, i també se'n podran incloure d'altres que es poden adquirir. En el disseny de la unitat didàctica cal relacionar tot el necessari.

Aquí també caldrà incloure material més específic que poden requerir determinades especialitats (anglès, educació física, educació visual i plàstica...). I també caldrà concretar els recursos TIC i TAC.

Finalment, a nivell organitzatiu, cal tenir present que la col·locació del material (desplegament i emmagatzematge) és una tasca no molt apreciada per l'alumnat, sobretot si és realitzada com a "treball" i sota unes "ordres". En canvi si s'assumeix com a tasca "responsabilitat", acaba resultant molt més gratificant i motivadora.

Per aconseguir-ho cal identificar algunes responsabilitats com:

- Comptar el material que es farà servir
- Desplegar / Transportar el material al lloc de realització de l'activitat
- Repartir/distribuir el material entre l'alumnat
- Recollida/emmagatzematge del material
- Recompte d'aquest material

Caldrà proposar algun tipus d'organització del grup classe per poder realitzar de manera àgil i efectiva totes aquestes tasques. L'objectiu és clar: aconseguir una gestió eficient de l'espai, els recursos i els materials que es requereixen per la realització de les sessions de la unitat didàctica que estem dissenyant, per assolir les objectius d'aprenentatge i la satisfacció i implicació de de tot@s.

Activitat 3E_Proposta de materials i recursos per la unitat didàctica

Tenint en compte les activitat d'ensenyament - aprenentatge proposades que has descrit per a l'elaboració de la teva unitat didàctica, concreta els espais, i els recursos que s'utilitzaran en la unitat didàctica que estàs dissenyant.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent els recursos en la graella model que estàs utilitzant per l'elaboració de la unitat didàctica.

Tema 4. Els objectius d'aprenentatge de la unitat didàctica

4A. La perspectiva de gènere a l'escola

Les Nacions Unides van aprovar el 25 de setembre de 2015 els objectius de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, on es planteja el repte d'assolir l'Objectiu 5 de Desenvolupament sostenible Igualtat de gènere, basat en: "**Aconseguir la igualtat de gènere i apoderar totes les dones i nenes**".

D'altra banda, el Parlament europeu, en la seva resolució de 19 de gener de 2016 insta als estats membres a promoure un enfocament educatiu intercultural i basat en valors per promoure el respecte mutu, la inclusió i el valor de la diferència en un marc de valors compartits.

Cal destacar el desenvolupament del nou concepte de competència global que sorgeix del document de l'OCDE sobre "Marc de la competència global. PISA 2018"³, que la defineix com una capacitat multidimensional que recull, entre d'altres, les habilitats i capacitats pròpies d'una perspectiva intercultural.

En aquest sentit, el currículum escolar estableix la contribució de l'educació a conèixer, valorar i respectar els valors bàsics i la manera de viure de la pròpia cultura i d'altres cultures en un marc de valors compartits fomentant l'educació intercultural.

Així mateix, el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, estableix la necessitat de cercar la personalització de l'aprenentatge i dissenyar activitats i materials que permetin l'avenç de tots i cadascun dels i les alumnes, tenint en compte que poden presentar àmplies diferències en les seves capacitats, en les aptituds, actituds i els ritmes, i en les maneres d'interessar-se per l'aprenentatge, i de percebre, comprendre i expressar el coneixement.

A nivell escolar, cal abordar dos objectius específics que han d'orientar l'acció educativa:

Potenciar **La igualtat de gènere**, recollida en el marc normatiu detallat en la introducció i d'acord amb la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, és garantir la condició d'ésser iguals homes i dones en les possibilitats de desenvolupament personal i de presa de decisions, sense les limitacions fomentades pels rols de gènere tradicionals, per la qual cosa els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i d'homes són igualment considerats, valorats i afavorits.

Potenciar **la coeducació** és l'acció educadora que potencia la igualtat real d'oportunitats i valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de dones i homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes, homofòbics, bifòbics, transfòbics o androcèntrics ni actituds discriminatòries per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

Tots els centres educatius, hauran de preveure estratègies concretes que caldrà implementar al llarg de les diferents etapes educatives.

Activitat 4A_L'estratègia de centre

Consulta el Projecte Educatiu de Centre (PEC) de la teva escola i localitza l'apartat, paràgraf o capítol que fa referència a la perspectiva de gènere. Actualment, totes les escoles ho haurien d'incloure dins de la seva línia estratègica. Si no s'inclou en el PEC, potser s'hagi inclòs en altres documents de centre.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on explicitis les estratègies, mesures, projectes o qualsevol altre tipus d'actuació que faci referència a la perspectiva de gènere de la teva escola.

En el cas que no et sigui possible disposar d'aquesta informació, consulta la la informació d'altres escoles, que ho tinguin disponible en al seva web.

4B. La perspectiva de gènere a la unitat didàctica

En el Projecte de Convivència del nostre centre, previsiblement, es proposin els següents objectius específics (o d'altres de semblants):

- Garantir una educació sense estereotips sexistes.
- Establir propostes d'actuació específiques per tractar situacions de conflicte de caràcter sexista o homòfon.
- Facilitar materials educatius per realitzar una orientació professional lliure d'estereotips sexistes.

- Promoure la incorporació als continguts curriculars de la perspectiva de gènere i els sabers de les dones al llarg de la història i les tasques de cura d'altri, i les dones com a protagonistes de la història.
- Promoure la figura del referent de coeducació dintre del consell escolar de centre.

En la unitat didàctica que estem dissenyant cal preveure la perspectiva de gènere, a través de diferents elements que incorporarem degudament:

- Promoure la incorporació als continguts curriculars de la perspectiva de gènere.
- Evitar l'ús d'un llenguatge sexista a l'aula, tant com a docents com entre l'alumnat. En aquest sentit, trobareu orientacions molt útils en el següent document: [Guia d'usos no sexistes de la llengua](#), en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- Tenint present les expectatives dels docents en l'aplicació de determinades activitats d'ensenyament - aprenentatge.
- L'ús de determinats materials i recursos didàctics: evitant l'ús de làmines, d'audiovisuals i de textos que ofereixin a les seves seqüències o imatges actituds discriminatòries per raó de sexe.
- Fomentar l'ús indiscriminat per part dels nens i de les nenes sobre els recursos de l'aula.
- Exercitar l'acció educativa en grups mixtos, procurant que a la seva formació hi hagi un equilibri entre nens i nenes.
- Partir de la consideració que les diferències biològiques no impliquen diferències conductuals, sinó que és el propi sistema social el que les origina.
- Fomentar treballs cooperatius, eliminant les agrupacions en funció del gènere, promovent la utilització comuna dels espais disponibles dins i fora de l'aula.
- Planificar projectes interdisciplinaris o proposant unitats didàctiques en les quals es tracti el tema de la igualtat de gènere,

- Planificant activitats concretes de reflexió entorn a la perspectiva de gènere i als estereotips que ofereixen els "mass media".

En el disseny de la unitat didàctica cal preveure les estratègies que ens permetin treballar la perspectiva de gènere.

Activitat 4B_ Les estratègies dins de la unitat didàctica

Concreta les estratègies que aplicaràs dins de la unitat didàctica que estàs dissenyant, que permeti contemplar la perspectiva de gènere. Cal tenir present, que això, en alguns casos, pot implicar el canvi, modificació o inclusió d'alguna activitat d'ensenyament - aprenentatge.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent aquestes estratègies en la graella model que estàs utilitzant per l'elaboració de la unitat didàctica.

4C. Elaboració dels objectius d'aprenentatge

Els objectius d'aprenentatge especifiquen el grau d'aprenentatge que els alumnes hauran d'haver adquirit en acabar la unitat amb relació als continguts. A l'hora de plantejar els objectius d'aprenentatge, s'han de preveure uns quants aspectes:

- Cal redactar-los amb un infinitiu.
- És recomanable, en la mesura que sigui possible, comunicar els objectius a l'alumnat i compartir-los amb ells. D'aquesta manera, fem que formin part dels aprenentatges que tot seguit s'inicien .
- Els objectius han de tenir en compte l'adquisició de coneixements de tipus cognitiu o intel·lectual, psicomotriu, actitudinal i de valors, afectius i emocionals.
- A més, han de desenvolupar diversos nivells de complexitat: des de conèixer i memoritzar fins a crear i construir, passant per comprendre, aplicar, experimentar, analitzar, sintetitzar o valorar.
- Són la concreció a la pregunta: Què ens proposem millorar? (expectatives inicials, hipòtesi de partida). *Volem millorar.....amb la introducció de..... tot esperant que* Al final del curs escolar hem de veure i avaluar si aquests objectius s'han complert totalment o parcialment, o no.

Els objectius d'aprenentatge, es concreten dins d'una unitat didàctica, ja que desenvolupen les competències que, a l'inici del disseny, hem proposat treballar. Per tant, caldrà veure reflectides aquestes competències en un o més objectius dins de la unitat didàctica. En aquesta cas, si a l'inici de l'elaboració has considerat treballar una competència determinada, cal redactar (elaboració personal) un o més objectius d'aprenentatge que et permetin desenvolupar-la dins de la unitat

didàctica, a través d'alguna activitat d'ensenyament - aprenentatge i en relació a un contingut curricular.

Cal incloure també, objectius d'aprenentatge per als àmbits transversals que inclou dins de la teva unitat didàctica.

No passa el mateix amb les connexions amb altres àmbits. En aquest cas, podem o no incloure objectius d'aprenentatge en funció de com fem aquesta connexió. Si tan sols es tracta d'incloure algun contingut d'altres àmbits, perquè això ens ajuda a realitzar un treball més globalitzat, ja quedaria inclòs en altres objectius. Tan sols en el cas que s'hagi previst treballar per projectes, que en aquest cas, implícitament ja queden inclosos més d'un àmbit en la mateixa unitat didàctica, caldria elaborar els objectius d'aprenentatge pertinents.

- Com elaborar adequadament els objectius d'aprenentatge de la nostra unitat didàctica?.

Cal tenir present aquesta estructura:

ACCIÓ sobre un OBJECTE (concepte o actitud) mitjançant un CONCEPTE/PROCEDIMENT amb la FINALITAT de...

A tall d'exemple:

ELABORAR un TEXT DESCRIPTIU del teu poble a partir de L'ESTRUCTURA TREBALLADA per tal de MILLORAR el tríptic informatiu de l'Oficina de Turisme del poble.

A banda de la redacció, també caldrà saber quines són les característiques dels objectius d'aprenentatge que són útils per avaluar el procés d'adquisició de les competències. Recordem que són l'elaboració personal. En aquest sentit caldrà escollir objectius d'aprenentatge:

1. l'aprenentatge és transferible, es pot utilitzar en contextos diferents.
2. L'aprenentatge és significatiu, perdura i no s'oblida fàcilment amb el temps.

3. L'aprenentatge és productiu, permet realitzar activitats que no són exclusivament reproductives o repetitives.
4. L'aprenentatge és funcional, permet resoldre problemes de la vida quotidiana.
5. L'aprenentatge és bàsic per adquirir altres aprenentatges.
6. L'adquisició de l'aprenentatge implica l'ús d'habilitats cognitives de nivell superior com, per exemple, analitzar, interpretar, justificar, valorar, argumentar, abstroure, crear...
7. L'adquisició de l'aprenentatge facilita desenvolupar-se en el món.
8. L'adquisició de l'aprenentatge facilita exercir la ciutadania.
9. L'enunciat de l'objectiu incorpora la raó per la qual creiem que és important que l'alumne adquireixi aquest aprenentatge.

Activitat 4C_ Com redacto els objectius d'aprenentatge?

Escull un objectiu d'aprenentatge que ja tinguis elaborat amb anterioritat a la realització d'aquest curs (també pots trobar objectius en unitats didàctiques en webs diverses). Millora la seva redacció a partir de les pautes que s'han exposat.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'inclouï l'objectiu original i l'objectiu d'aprenentatge re elaborat / millorat, seguint les pautes de redacció.

4D. La taxonomia de Bloom

A banda de saber redactar adequadament un objectiu d'aprenentatge, cal tenir clar, quines són les accions que cal definir dins d'aquests objectius, perquè l'aprenentatge de l'alumnat sigui significatiu. En aquest sentit, la taxonomia de Bloom, ens ajuda a entendre els diferents nivells de complexitat de les realitzacions que podem incloure en la seqüència de l'aprenentatge.

A la finals dels anys 50 del segle XIX, hi havia un corrent psicològic als Estats Units encapçalada per l'escola de Chicago que estava molt preocupada per com s'aprèn i com avaluar els aprenentatges. Es va comprovar ràpidament que no totes les accions cognitives tenien la mateixa complexitat, per exemple, no és el mateix recordar una certa dada que analitzar-lo o valorar-lo.

Bloom va desenvolupar una jerarquia dels objectius educatius que es volien aconseguir amb l'alumnat, dividint-lo en tres àmbits: Àmbit cognitiu, àmbit afectiu i àmbit psicomotor. És del primer àmbit del qual sorgeix la **taula de la taxonomia de Bloom**.

L'equip de Bloom jerarquitzava l'àmbit cognitiu de la següent forma:

Taxonomía de Bloom Ámbito cognitivos	
evaluación	NIVEL DE COMPLEJIDAD ALTO
síntesis	
análisis	
aplicación	
comprensión	
Conocimiento	
	NIVEL DE COMPLEJIDAD BAJO

Aquesta no és la forma en la qual la taxonomia ha arribat fins nosaltres ja que en el 2001 va sofrir una revisió per part de **Lorin Anderson i David R. Krathwohl** antics alumnes del propi Bloom. Els canvis que van realitzar aquests deixebles va suposar:

- Canviar els substantius per verbs.
- La denominació del primer nivell passa a ser recordar en comptes de coneixement o conèixer.
- Ampliar el nivell de síntesi relacionant-lo amb la creació com un concepte més ampli.
- Canviar l'ordre dels dos últims nivells, anteposant el la avaluació a la creació. D'aquesta manera crear suposa el pensament major ordre.

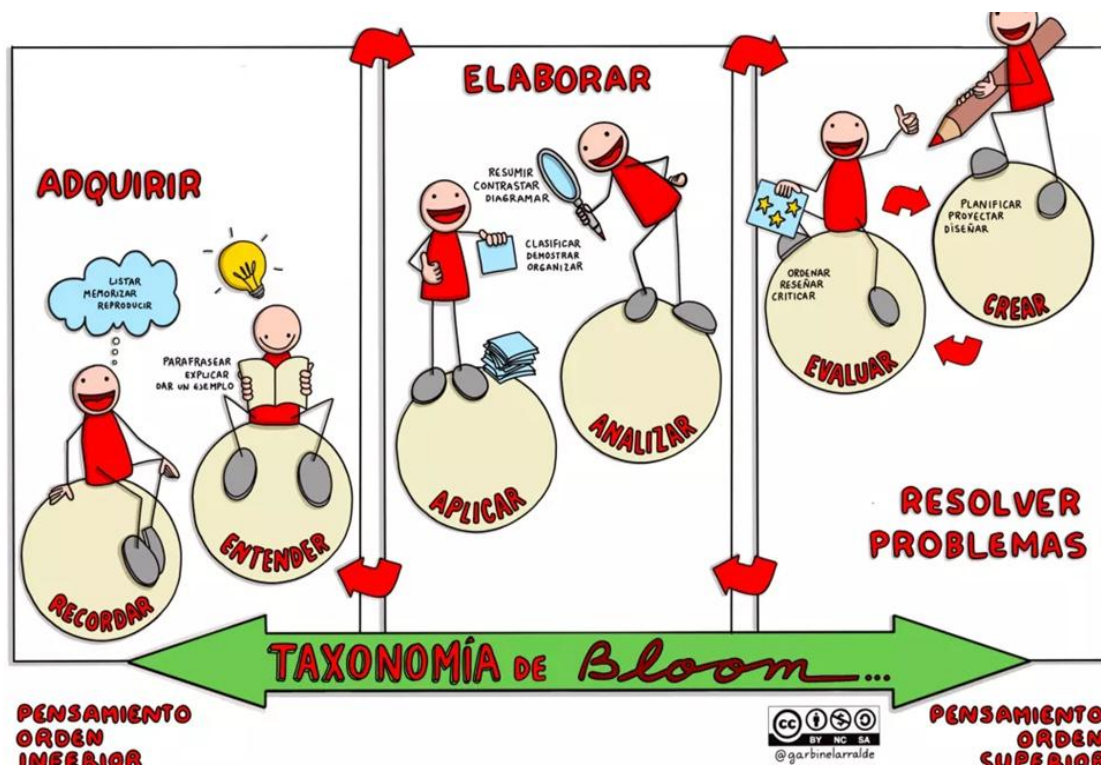
La taxonomia va quedar finalment d'aquesta manera:

Taxonomía de Bloom revisada por Anderson y Krathwohl	
crea	NIVEL DE COMPLEJIDAD ALTO
evaluar	
analizar	
aplicar	
comprender	
recordar	
	NIVEL DE COMPLEJIDAD BAJO

Posteriorment al treball d'Anderson i Krathwohl, el doctor **Andrew Churches** va actualitzar la taxonomia per a l'era digital. Churches va introduir noves accions relacionades amb les tecnologies digitals. Accions o verbs que no existien al finals del segle passat i que d'alguna manera havíem de tenir també categoritzades.

És important fer notar que aquesta última revisió no canvia els nivells de la taxonomia ni en ordre ni en denominació, simplement l'enriqueix introduint una sèrie d'aprenentatges propis dels nous temps. Es van introduir accions que haurien de ser realitzades per l'alumnat com ara “fer cerques en Google”, “pujar arxius a un servidor”, “recopilar informació de mitjans”, “publicar”, “programar” etc.

Quan elabores els objectius d'aprenentatge, el més rellevant, és escollir tipus d'accions de complexitat variada, però sobretot, si volem aconseguir aprenentatges productius, significatius i transferibles, caldrà que sempre situem a l'alumnat en pensaments d'ordre superior.

En la següent tasca, trobaràs un document adjunt que és una eina basada en la taxonomia de Bloom que categoritza els aprenentatges, mostrant una breu explicació de cada nivell a més de diferents paraules claus, accions i resultats per a aquestes accions, així com preguntes clau que fan exercitar cada nivell d'aprenentatge.

Activitat 4C_Redacto els objectius d'aprenentatge de la unitat didàctica

Tenint en compte les activitat d'ensenyament - aprenentatge proposades i la justificació que has descrit per a l'elaboració de la teva unitat didàctica, redacta els objectius d'aprenentatge que vols aconseguir amb la teva proposta.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent els objectius d'aprenentatge que has elaborat en la graella model que estàs utilitzant pel disseny de la unitat didàctica.

4E. Elaboració dels criteris d'avaluació i dels indicadors de la unitat didàctica

ELS CRITERIS D'AVUACIÓ.

El criteris defineixen els aspectes que es pretenen avaluar. Aquests aspectes es concreten a partir de determinar quins són els trets que ha de tenir una acció o pràctica educativa per ser considerada de qualitat. Aquests trets venen a especificar l'ideal d'allò que es vol aconseguir.

Els criteris responen a la pregunta: Com ha de ser això que volem aconseguir? Quins són els trets del nostre 'ideal'?

Els criteris d'avaluació es redacten començant amb el verb en infinitiu i no són mesurables. Per això necessitem la concreció que aporta l'indicador.

ELS INDICADORS D'AVUACIÓ.

Els indicadors conformen les variables mesurables relacionades directament amb el criteri. En aquest sentit, mesuren quantitativament o qualitativament el grau d'acompliment del criteri. Els indicadors responen a la pregunta: En què es veu que el criteri s'acompleix? És important que els indicadors es defineixin a partir d'accions susceptibles de ser observades directament.

L'enunciat de cada indicador s'inicia amb un substantiu, que pot anar precedit d'un article (per exemple: nombre d'entrevistes amb la família) o amb un verb en tercera persona de singular (per exemple: verbalitza per escrit l'objecte d'aprenentatge) . La resposta a cada indicador ha de ser el màxim d'objectiva possible, és a dir, que identifiqui evidències, de tal manera que pugui existir coincidència encara que els avaluadors siguin persones diferents.

Una vegada definit l'indicador és convenient especificar la font o estratègia d'on obtindrem les dades i els instruments que farem servir. La concreció dels instruments es fa imprescindible quan es tracten d'indicadors qualitius.

La diferència entre criteri d'avaluació i indicador d'assoliment és que el criteri dóna compte del que es vol avaluar (element a tenir en compte) i l'indicador dóna compte del grau d'excel·lència de cada criteri.

El resultat ha de ser el següent:

<p>Objectiu de millora</p> <p><i>Què volem aconseguir?</i></p>	<p>Criteris d'avaluació</p> <p><i>Com ha de ser el que volem aconseguir? Quines característiques ha de tenir?</i></p>	<p>Indicadors d'assoliment</p> <p><i>En què es pot veure que aquests trets s'acompleixen?</i></p>
<p>El número d'objectius està molt condicionat pel número d'hores invertides en cada una de les unitats didàctiques i també per la concreció en la redacció d'aquests objectius.</p>	<p>Un màxim de tres criteris per a cada objectiu</p>	<p>Un màxim de tres indicadors per criteri.</p> <p>Nivell 1. Assoliment</p> <p>Nivell 2. Notabilitat</p> <p>Nivell 3. Excel·lència</p>

A continuació un s'inclou un exemple:

OBJ1_ Experimentar llançaments i recepcions d'objectes diversos per millorar la coordinació òculomanual i la percepció espaciotemporal.

CA1.1. Realitzar llançaments amb precisió

- Nivell 1. Llança objectes de manera eficaç adequant la força de llançament a la distància de recepció.
- Nivell 2. Llança gran varietat d'objectes de manera eficaç adequant la força de llançament a la distància de recepció.
- Nivell 3. Llança gran varietat d'objectes de forma eficient adequant la força de llançament a la distància de recepció.

CA1.2. Rebre pilotes en situacions d'oposició i/o cooperació en el joc.

- Nivell 1. Rep amb les mans diferents objectes sense perdre'n el control.
- Nivell 2. Rep amb les mans i amb els peus diferents tipus d'objectes sense perdre'n el control.

- Nivell 3. Rep amb els peus i amb les mans diferents tipus d'objectes sense perdre'n el control i manté el domini.

Activitat 4E_Redacto els criteris d'avaluació i els indicadors de la unitat didàctica

Tenint en compte els objectius d'aprenentatge proposats en l'anterior tasca, elabora els criteris d'avaluació i els indicadors.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent els criteris d'avaluació i els indicadors que has elaborat en la graella model que estàs utilitzant pel disseny de la unitat didàctica.

Tema 5. L'avaluació formativa i formadora

5A. Relació entre els diferents elements de la unitat didàctica

En anteriors temes, ja hem anat desglossant tots aquests elements, i els hem anat incorporant en la unitat didàctica que estem dissenyant.

En aquest sentit, hem vist com clarament decidim:

a.- Quins elements del currículum treballem a partir de la unitat didàctica?:

- Dimensions
- Competències
- Criteris d'avaluació curriculars
- Continguts clau
- Continguts curriculars

b.- Com concretem aquests elements curriculars en aquesta unitat didàctica?:

- Objectius d'aprenentatge
- Criteris d'avaluació de la unitat didàctica
- Indicadors d'avaluació
- Seqüenciació de les activitats d'ensenyament - aprenentatge

Ens quedarà decidir: -. Com avaluem els aprenentatges adquirits?, que es desenvolupa en el tema 5.

Arribats a aquest punt, cal revisar la relació que s'estableix entre els diferents elements que hem inclòs i elaborat, per donar coherència a tota la unitat didàctica. Sovint ens pot passar, que mentre anem progressant en el nostre disseny, focalitzem l'atenció en alguns aspectes i perdem la idea inicial de les competències que hem plantejat treballar o desdibuixem el producte final que vam projectat en un inici. També ens pot passar, que ens deixem coses pel camí, i realment, no treballem els elements curriculars que hem proposat. Sovint també s'inclouen altres elements que no s'havien plantejat

Cal, per tant, establir una relació entre, com a mínim, els següents elements:

Dimensions / Competències / objectius d'aprenentatge/ criteris d'avaluació de la unitat didàctica/ indicadors d'avaluació / activitats d'ensenyament -aprenentatge.

D'aquesta manera, en podem adonar de coses com:

- Que hem seqüenciat activitats d'E-A, que no tenen relació amb cap dels objectius d'aprenentatge de la unitat didàctica i per tant amb cap competència.

- Que hem dissenyat una seqüència d'activitats d'E-A que donen resposta clara a accions que són significatives per a l'assoliment d'una competència però que no es relacionen amb cap objectiu, i per tant, potser hem obviat la redacció d'algun objectiu d'aprenentatge.
- Que tot i considerar que un objectiu d'aprenentatge és molt rellevant, hi ha poques activitats previstes pel seu assoliment.
- Que no hem tingut present els àmbits transversals, ja que hem fet la proposta de treballar determinades competències transversals però no hem redactat cap objectiu d'aprenentatge que permeti el seu assoliment. Caldrà veure si hem previst activitats d'E-A.
- Que les nivells de complexitat dels objectius d'aprenentatge que hem redactat són poc variats. També caldrà veure si inclouen nivells de complexitat superiors.
- Entre d'altres aspectes que podem analitzar

A partir d'aquí, podem re formular algunes de les propostes, ja l'anàlisi de la relació entre els diferents elements ens ha de permetre tenir una visió més global de la unitat didàctica que estem dissenyant.

El procés d'elaboració i creació d'una unitat didàctica és i ha de ser, del tot flexible i adaptable. Fins al darrer moment, ens podem plantejar canvis orientats a la millora. Fins i tot quan l'estem aplicant, farem canvis, per adaptar-nos a la realitat i a l'entorn, que cada vegada és més inestable. Ara bé, resulta del tot necessari, disposar d'un full de ruta (la unitat didàctica que acabarem dissenyant), que ens permeti poder realitzar els canvis i les adaptacions amb fiabilitat i coherència.

Activitat 5A_ Identificació de les relacions entre els diferents elements de la unitat didàctica

Tenint en compte les dimensions i les competències de l'àmbit que en el seu moment has decidit incloure en la unitat didàctica, i els objectius d'aprenentatge, criteris d'avaluació i indicadors d'avaluació que has elaborat, estableix una relació amb les activitats d'ensenyament - aprenentatge seqüenciades en anteriors tasques. Aquestes activitats han de donar resposta als diferents elements que proposes treballar en la unitat didàctica.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent aquesta relació en la mateixa graella que has anat presentant el disseny de la teva unitat didàctica, o a partir del document que s'adjunta en aquesta tasca.

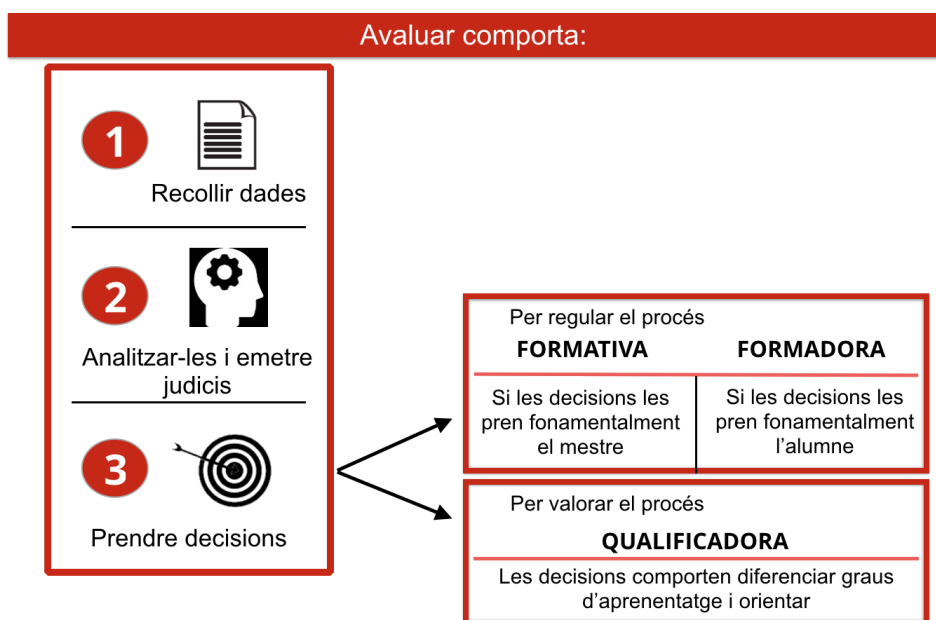
 [Relació elements UD.docx](#)

5B. L'avaluació formativa i l'avaluació formadora

El Decret 119/2015, de 23 de juny, i l'Ordre ENS/164/2016, de 14 de juny, estableixen que l'avaluació dels aprenentatges ha de ser contínua, global, formativa i formadora.

L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes ha de ser contínua i global, amb una observació sistemàtica de l'assoliment dels objectius educatius, integradora de les valoracions de totes les àrees, amb una visió globalitzada del procés d'aprenentatge al llarg de l'etapa i centrada en l'adquisició i la consolidació de les competències d'àmbit, que són la concreció de les competències bàsiques.

L'avaluació ha de permetre que tant els mestres —avaluació formativa— com els alumnes —avaluació formadora—, puguin identificar les dificultats i els errors que sorgeixen al llarg del procés educatiu i prendre les decisions oportunes per assolir els objectius. Amb aquesta finalitat, els alumnes han de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se'ls avaluarà

L'avaluació té una doble funció:

- Regular el procés d'aprenentatge que ha de permetre prendre decisions i adaptar les estratègies pedagògiques a les característiques dels alumnes i constatar-ne el progrés a mesura que avancen

en els aprenentatges.

- Contrastar el grau d'assoliment per part dels alumnes dels diferents aprenentatges i reconduir, si escau, els processos didàctics per part dels docents.

Avaluar comporta recollir evidències, informacions, dades, interpretacions del procés i dels resultats, i

aplicar mesures de millora. S'ha de:

- Compartir amb els alumnes els objectius d'aprenentatge i comprovar que se'ls han fet seus.
- Compartir amb els alumnes els criteris d'avaluació i comprovar que se'ls han fet seus.
- Anticipar un guió o estructura de les sessions i revisar-lo constantment amb els alumnes per ajudar-los a situar-s'hi.
- Dedicar temps perquè els alumnes anticipin i planifiquin les accions necessàries per resoldre tasques (individualment o en grup).
- Incentivar la intervenció de tots els alumnes formulant bones preguntes perquè verbalitzin els aprenentatges, alhora que se'n comprova el progrés (annex 1).
- Incentivar la discussió i posada en comú entre els alumnes a l'inici, durant i després d'una tasca per ajudar a l'autoregulació.
- Promoure l'autoavaluació i la coavaluació de determinades tasques de forma regular, com una manera de conscienciar els alumnes del seu punt de partida i del seu progrés cap a l'assoliment dels objectius.
- Dedicar un temps a recapitular, tot comprovant el grau d'assoliment dels aprenentatges en finalitzar una unitat didàctica, un projecte... i abans de qualsevol activitat d'avaluació.
- Dissenyar activitats diverses per avaluar aprenentatges funcionals i contextualitzats. En aquestes activitats s'han d'aplicar coneixements apresos en situacions que no reproduïxin literalment les treballades a l'aula.
- Fer un retorn individualitzat dels resultats i amb prou comentaris orals o escrits per a la millora.

Activitat 5B_ Exemples d'activitats d'avaluació

Escull activitats d'avaluació que ja hagi treballat amb anterioritat a la realització d'aquest curs (també pots trobar exemples d'activitats d'avaluació en unitats didàctiques en webs diverses). Determina si són activitat d'avaluació formativa o formadora.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant un document on s'inclogui la descripció resumida d'un mínim de dos activitats, concretant si es tracta d'una activitat d'avaluació formativa o formadora.

5C. Les activitats d'avaluació

L'avaluació esdevé un element essencial per aprendre. Si canviem l'avaluació, ho canviem tot.

Amb anterioritat, hem parlat de metodologies flexibles i personalització dels aprenentatges i també de com seqüenciar les activitats d'E-A, però cal tenir present, que si volem canviar la metodologia, cal canviar l'avaluació.

I en aquest sentit, un bon disseny de les activitats d'avaluació, és essencial. Cal elaborar activitats d'avaluació que permetin que l'aprenent:

- Entendre clarament allò que s'espera que aprengui
- S'involucrin en les tasques escolars i prenen decisions dels passos a seguir, són conscients dels errors i saben autoregular-se
- Reben un feedback en relació amb la qualitat esperada del seu treball i com millorar-lo

Cal passar de l'avaluació dels continguts (*Comprova fins a quin punt els alumnes disposen de coneixements, habilitats i actituds i els utilitzen en la realització d'activitats diverses i la finalitat és avaluar els continguts acadèmics*), a l'avaluació de les competències (*Comprova fins a quin punt els alumnes integren i transfereixen els coneixements, habilitats, actituds... a la resolució de situacions i problemes semblants als que es podran trobar en la seva vida i la finalitat és avaluar els coneixements en acció*)

En aquest [enllaç](#), pots consultar els indicadors que ens permeten valorar una activitat d'avaluació. Aquests indicadors són:

Indicadors de la tasca concreta:

- Parteix d'una situació problemàtica.
- Està inspirada en temes d'actualitat.
- Es relaciona amb problemes que l'alumne podria trobar-se en la seva vida quotidiana i/o és propera als seus interessos i motivacions.
- Demana que l'alumne anticipi o planifiqui les decisions, accions o operacions a fer (permet valorar el procés de raonament de l'alumne).
- Inclou diferents formes de representar la informació (text, gràfics, símbols, mapes, taules, mitjans audiovisuals, etc.).
- Requereix l'ús integrat de coneixements de la pròpia àrea o de diferents àrees.
- Requereix, per a la seva resolució, nivells de complexitat cognitiva superiors (analitzar, interpretar, justificar, valorar, argumentar, crear...).
- Dóna la resposta i demana la pregunta.
- Té un destinatari que no és el propi mestre.
- És diferent de les que s'han utilitzat en el procés d'ensenyament, però és coherent amb el que s'ha fet a l'aula.

indicadors generals

- Els criteris de qualificació de la prova són coneguts pels alumnes, és a dir, estan explicitats a la mateixa prova.
- Els criteris d'avaluació de la unitat didàctica són clars i coneguts pels alumnes des d'un principi.
- Es contempla la inclusió, en la qualificació global de l'àrea, del resultat de les autoavaluacions i les coavaluacions.

Indicador clau

- L'alumnat pot realitzar la prova fent servir tot el material de suport i consulta disponible al seu abast, és a dir, en les condicions amb què habitualment es resoluria en la vida real.

Activitat 5C_ Les activitats d'avaluació en la unitat didàctica

Tenint en compte els objectius d'aprenentatge proposats i els criteris d'avaluació, relaciona les activitats d'avaluació que proposes per avaluar els aprenentatges de la unitat didàctica. Determina si són activitats d'avaluació formativa o formadora.

Previsiblement, algunes de les activitats d'avaluació formadora, ja s'havien proposat en la seqüència d'activitats de la unitat didàctica. O també pot passar, que es consideri la necessitat d'incloure alguna activitat més que faciliti l'avaluació formadora. En aquest cas, pots modificar, incloure o substituir alguna activitat d'ensenyament -aprenentatge que s'havia proposat en tasques anteriors.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent les activitats d'avaluació que has elaborat en la graella model que estàs utilitzant pel disseny de la unitat didàctica.

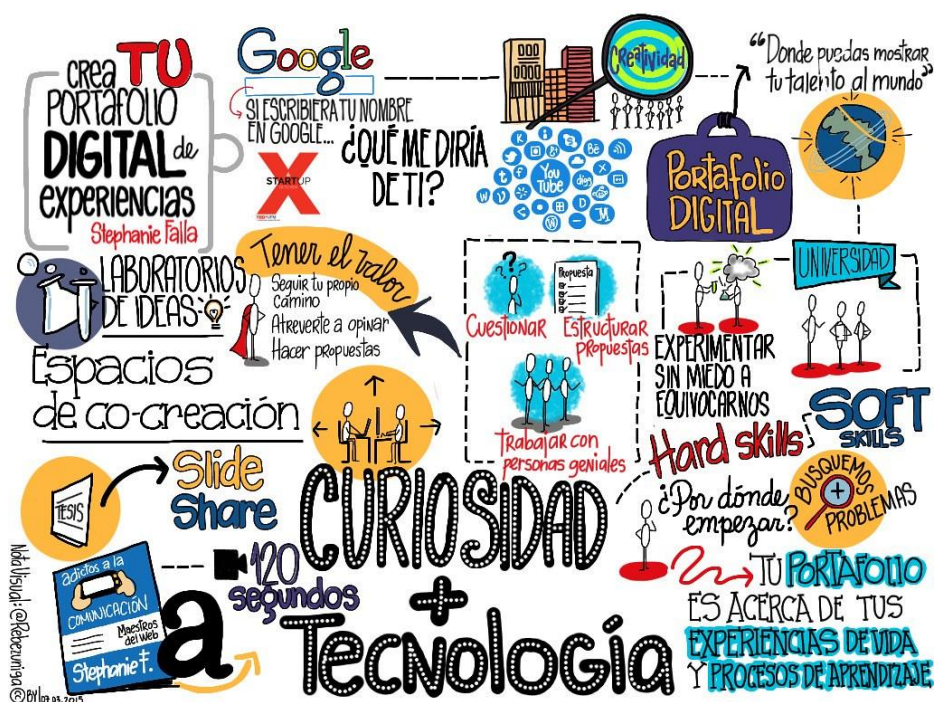
5D. Els instruments d'avaluació

Caldrà identificar les tècniques i els instruments d'avaluació que utilitzem per recollir les dades sobre el procés d'aprenentatge. És important clarificar quines tècniques i instruments són els més adequats per obtenir la informació que es precisa amb el mínim cost pel docent i el màxim benefici per l'alumnat.

Les tècniques i els instruments d'avaluació han de ser diversos ja que:

- Els objectius i continguts d'aprenentatge són de diferents tipus (no es poden avaluar els objectius i continguts actitudinals amb proves de paper i llapis).
- Els estils d'aprenentatge de l'alumnat també són diversos

Algunes tècniques i instruments que podem utilitzar són:

- **Retroacció (feedback).** Es dona informació sobre el treball d'un estudiant per tal d'apreciar les similituds i diferències entre els criteris d'avaluació i les qualitats del treball presentat.
- **Diana d'avaluació.** Avaluació visual que consisteix en dibuixar una diana amb tants cercles com nivells de valoració vulguem. Seguidament, s'ha de dividir la diana en tantes parts com indicadors d'avaluació es requereixi avaluar i, finalment, es marca el nivell que s'ha arribat de cada indicador.
- **Qüestionari KPSI.** És un instrument d'avaluació que conté un inventari de coneixements previs de l'estudiant i serveix fonamentalment per tal que s'adonin del què saben a l'inici d'una unitat de programació o seqüència didàctica. Finalitzada l'activitat, tornen a contestar el qüestionari i valoren els aprenentatges adquirits
- **Kahoot.** És una aplicació digital que pot servir per repassar conceptes de forma gamificada, ja que funciona com si fos un concurs.
- **Registre de l'observació sistemàtica.** Molt adequat per fer el seguiment de les conductes individuals i col·lectives davant de les situacions d'ensenyament - aprenentatge i incidir en el seu desenvolupament.
- **Entrevista.** Les entrevistes entre docent i alumnat serveixen per conèixer les preferències, motivacions i objectius dels alumnes i també els processos i les estratègies que posen en funcionament durant les tasques d'aprenentatge.
- **Llista de control o pautes d'observació.** Les pautes d'observació són llistes de control dels aspectes que es volen observar. Es tracta de descompondre un criteri d'avaluació en actuacions o comportaments observables. Al costat de cada ítem o descriptor, el docent

pot fer anotacions com ara si s'ha assolit o no, en quin grau i de quina manera o en quina data es fa ver l'observació.

- **Escala.** Són un instrument per observar les actuacions dels aprenents en relació amb un criteri d'avaluació determinat. En aquest cas, a més, es pot establir una gradació per a cada un dels descriptors. Són més adequades quan es tracta d'observar habilitats que presenten una complexitat més gran per als aprenents, com ara la interacció oral o l'expressió escrita.
- **Rúbrica.** Una rúbrica és una matriu que explicita, d'una banda, els criteris de realització relacionats amb l'avaluació d'una competència (o de components de diferents competències) i, de l'altra, els criteris de resultats corresponents als diferents nivells d'assoliment, concretats en indicadors relacionats específicament amb la tasca d'avaluació.
- **Insígnies.** representen l'assoliment de competències que l'alumnat va adquirir al llar del seu aprenentatge. Els "badges" es dissenyen per validar l'aprenentatge.
- **Base d'orientació.** Una base d'orientació conté una seqüència d'accions que l'alumne/a ha de seguir per realitzar una tasca de manera satisfactòria, de manera que la seva finalitat és guiar l'alumne en la seva tasca.
- **Portafoli, Carpeta d'aprenentatge o Diari d'aprenentatge.** És una selecció dels treballs fets per l'aprenent amb la finalitat de documentar les capacitats que s'han assolit en un determinat procés d'aprenentatge. Es tracta de recollir les produccions més significatives dels alumnes per tal d'il·lustrar el seu progrés. Els treballs es poden recollir en una carpeta real i/o per mitjans digitals.
- **Pauta per a la coavaluació / autoavaluació.** Mitjançant aquests tipus de qüestionaris, el docent facilita a l'alumne les característiques d'una producció de qualitat, que es corresponen amb els criteris d'avaluació de la tasca.
- **Qüestionaris escrits i Qüestionaris telemàtics de recollida d'informació.** Són útils per descobrir el punt de vista de l'alumnat i les seves motivacions i estratègies d'aprenentatge.

Activitat 5D_Els instruments d'avaluació de la unitat didàctica

Tenint en compte les activitats d'avaluació proposades, determina els instruments d'avaluació que faràs servir per obtenir dades sobre l'evolució de l'aprenentatge de l'alumnat.

Aquests instruments d'avaluació han d'estar directament relacionats amb una activitat d'avaluació.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, incloent els instruments d'avaluació que has elaborat en la graella model que estàs utilitzant pel disseny de la unitat didàctica.

5E. Auto avaluació de la unitat didàctica dissenyada.

D'acord amb la normativa vigent, els mestres han d'avaluar tant l'adquisició de les competències per part de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent (autoavaluació, autoinforme, dossier de docència, informe extern, etc.).

S'han d'establir evidències d'aprenentatge a les programacions didàctiques per valorar tots els aspectes relacionats amb el procés d'aprenentatge, així com l'actuació dels mestres, les activitats realitzades, el material utilitzat, entre d'altres.

Argumentacions:

- L'autoavaluació del docent està fortament lligada a l'aprenentatge professional i la pràctica reflexiva.
- Perquè una organització aprengui, els seus components han de tenir disposició i actitud positiva vers la millora dels resultats.
- L'aprenentatge dels alumnes es relaciona fortament amb el desenvolupament d'habilitats professionals dels docents i de l'escola com a organització.

Els àmbits d'aplicació de l'avaluació del procés d'ensenyaments-aprenentatge són:

- Avaluació dels processos i dels resultats de l'aprenentatge dels estudiants.
- Avaluació del programa d'ensenyament-aprenentatge.
- Avaluació de l'activitat docent.

En aquest cas, i en el marc del present curs, centrarem l'atenció en l'avaluació de el programa d'ensenyament - aprenentatge que hem dissenyat.

En aquest sentit, els següents indicadors pretenen ajudar-nos en aquesta reflexió i ens poden ser útils tant per revisar les unitats que desenvolupem de manera habitual com per crear-ne de noves:

- **En relació amb les activitats plantejades:**

1. Responen a una seqüència didàctica lògica? Exploració d'idees prèvies - Introducció de nous continguts - Estructuració dels coneixements - Aplicació a la resolució de problemes
2. Les situacions d'aprenentatge es plantegen amb preguntes o com a problemes a resoldre?
3. Els continguts treballats es relacionen amb fets reals o problemes quotidians?
4. Suposen aplicar coneixements adquirits i fer nous aprenentatges?
5. Es facilita la relació de coneixements de diferents àrees o matèries?
6. Es preveuen tasques que comporten l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada?
7. L'alumnat coneix l'objectiu de les tasques?

- **En relació amb l'ús de recursos i materials:**

1. S'utilitzen recursos i materials diversos?
2. Estimulen la curiositat i la creativitat en l'alumnat?
3. Connecten amb els seus interessos?

- **En relació amb l'organització de l'aula:**

1. Es fomenta l'autonomia?
2. S'intervé amb preguntes adequades més que amb explicacions?
3. Es complementa el treball individual amb el col·lectiu?

- **En relació amb l'atenció a la diversitat:**

1. Es respecten els diferents ritmes de treball de l'alumnat?
2. Es preveuen activitats multinivell?

- **En relació amb l'avaluació:**

1. Es comparteixen amb l'alumnat els criteris d'avaluació (criteris d'èxit) i es comprova si se'ls han representat?
2. Es comunica als alumnes els criteris de qualificació (és a dir, d'on surten les notes i el tipus i nombre d'activitats d'avaluació que hi haurà)?
3. Es preveuen espais amb estratègies per ajudar l'alumnat a identificar el que ha après i per comprendre les raons de les seves dificultats?
4. Es preveuen espais per a la co-avaluació o la posada en comú dels aprenentatges entre els alumnes?
5. En finalitzar la unitat es fan servir dinàmiques o instruments perquè els alumnes verbalitzin què han après, identifiquin en què han de millorar i es faciliten eines i recursos per aconseguir-ho?

Activitat 5E_És competencial la unitat didàctica?

Revisa el full d'indicadors que ens permet saber si la unitat didàctica que hem dissenyat afavoreix l'assoliment de les competències per part del nostre alumnat. Això ens servirà de revisió final. Si escau, modifica, elimina o afegeix els elements que consideris oportuns.

Cal formalitzar la realització d'aquesta tasca, adjuntant el document: "Auto avaluació UD", degudament completat.

 [Auto avaluació UD.docx](#)